

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs: 800 fr. per jaar

Postcheckrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie: Prof. Mr. Ridder René VICTOR, Britselei 40, 2000 Antwerpen

NATUURSCHOON EN STATUUT VAN DE EIGENDOM

Rede uitgesproken door de Heer Philip VANDEN BORRE, op de plechtige openingszitting van de Conferentie der Jonge Balie te Brugge, op elf oktober 1969.

Inleiding.

1. De economische en sociale vooruitgang heeft onvermijdelijk tot gevolg het innemen van steeds grotere bodemoppervlakte ter verwezenlijking van de stedenbouwkundige aanleg. De bevolkingsaan groei vereist de uitbreiding van de woonwijken; een hoger levenspeil brengt elke eigenaar ertoe meer woonruimte op te eisen.

De industriële en handelsbedrijvigheid heeft behoefte aan ruimere bodemoppervlakte. De eisen van een veilig vervoer en verkeer verplichten de overheid gronden in te nemen om het wegennet, bevaarbare waterwegen, spoorwegen, zee- en luchthavens aan te leggen.

Tenslotte vereist de sociale uitbouw van onze gemeenschap ruimte o.m. voor de aanleg van parken, speelpleinen, centra voor cultuur en sport, scholen, gast- en rusthuizen.

2. Het staat vast dat de uitbreiding van de bebouwde oppervlakte niet onbeperkt verder kan gebeuren. Steden, agglomeraties en zelfs woonkernen willen steeds verder grijpen langsheen de verkeersaders en de landelijke gemeenten binnendringen. Het spreidingspercentage van de woonegelegenheden heeft tot gevolg een buitensporige uitbreiding van de infrastructuur waarvan de last haast ondragelijk wordt. Bovendien werden vruchtbare akkergronden, vrije ruimten en zelfs natuurschoon — cultureel en esthetisch patrimonium van het land — geschonden en zelfs vernietigd. Het hoeft geen betoog dat in 't bijzonder in ons land met overdreven hoge bevolkingsdichtheid, het aanwenden van de bodem op rationele wijze dient te geschieden.

3. Dit is de taak van de aanlegplannen, die door een wel doordachte indeling van het gebied in zones de best mogelijke aanwending van de bodem voorstaan. Voormelde plannen beschouwen deze aanwending uit een viervoudig oogpunt: economisch, sociaal, esthetisch en beschermen van natuurschoon.

De wet heeft deze aspecten aan geen enkele hiërarchie onderworpen; naargelang de behoeften zal het ene de

voorkeur krijgen boven het andere, zodat formeel gezien de maatregelen in verband met het beschermen van natuurschoon zich niet onderscheiden van alle andere bestemmingen aan gronden gegeven in het kader van de wet van 29 maart 1962.

In het kader van deze lezing wil ik mij echter beperken tot de weerslag van de maatregelen inzake natuurschoon op de uitoefening van het eigendomsrecht. Afgezien van de waarde van natuurschoon, wat de mens betreft, ligt het voor de hand dat de provincie West-Vlaanderen juist haar aantrek op toeristisch gebied dankt aan het nog aanwezige natuurschoon en hier bedoel ik hoofdzakelijk de duinen. Het verder aanvreten van de duinen zou dus niet alleen de culturele ontplooiing van de mensen beperken, doch tevens hun stoffelijke welvaart in het gedrang brengen.

☆

1. Vormen van rechtmatige aantasting van de eigendom.

1. De onteigening.

Alle maatregelen in verband met natuurschoon hebben tot doel het gebruik tot de bestaande vormen te beperken vermits de bedoeling in één bepaalde toestand te conserveren. Bij onteigening, eigenlijk, de meest ingrijpende rechtmatige aantasting van de eigendom, is volledige vergoeding in beginsel verzekerd; doch er bestaan minder ingrijpende beperkingen.

2. Beperkingen wat de uitoefening van het eigendomsrecht betreft.

In casu worden bedoeld die beperkingen die worden opgelegd aan het uitoefenen van het eigendomsrecht om reden van algemeen nut, zonder dat de overheid de verplichting noch de bedoeling heeft de betrokken goederen in het openbare domein in te lijven.

De onteigening in ongetwijfeld het middel bij uitstek ter vrijwaring van natuurschoon. Juridisch gezien dient ech-

ter slechts tot onteigening overgegaan wanneer de beschouwde grond moet ingelijfd worden in het openbaar domein met het oog op het uitvoeren van werken van openbaar nut. Meestal is dit het geval niet inzake vrijwaring van natuurschoon, zodat de beslissing hieromtrent tot de soevereine beoordeling van de hogere overheid behoort, handelend in het kader van een begrotingspolitiek. Of het nu gaat om onteigening of om welkdanige andere financiële tussenkomst van de openbare machten rijst immers de vraag: gaat het in deze onderstelling al dan niet om een bouwgrond?

Het komt mij dan ook geraden voor de onteigening buiten beschouwing te laten, om de zaak te onderzoeken op grond van de bepalingen van de wet inzake de vergoeding van de planschade.

Het is wel bekend dat vóór 1962 volgens een algemeen aanvaarde opvatting de gevolgen van de beperkingen opgelegd door het Bestuur als regel door de belanghebbenden moesten worden gedragen. Deze lasten werden beschouwd als een onderdeel van de voor- en nadelen, die door de burgers van een rechtsstaat als normaal moesten worden aanvaard. Bijgevolg waren de rechtspraak zowel als de rechtsleer het er over eens dat bij een rechtmatige overheidsdaad geen schadevergoeding bestaat, tenzij de wet die uitdrukkelijk toekent. Steunend op deze opvatting stelde de memorie van toelichting van het wetsontwerp houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en de stedenbouw in beginsel dat «de erfdienstbaarheden van openbaar nut geen aanleiding geven tot vergoeding». Het principe werd op de klassieke wijze gerechtvaardigd.

Artikel 11 van de grondwet kan niet ingeroepen worden vernits het eigendomsrecht onaangeroerd blijft; alleen de uitoefening van het recht ondergaat beperkingen om reden van algemeen nut. Grond tot vergoeding kan ook niet gevonden worden in art. 544 van het burgerlijk wetboek en bovendien werd verwezen naar de eensgezinde opvatting van rechtsleer en rechtspraak.

In het feit dat de wetgever in sommige gevallen een recht tot vergoeding erkend had werd een reden gezien om het principe van niet-vergoeding kracht bij te zetten. Inderdaad, telkens dergelijk recht werd erkend gebeurde dit op grond van speciale wetten (erfdienstbaarheden in het belang van vliegvelden, monumenten en landschappen, o.a.) zodat het principe in gemeenrecht onaangeroerd bleef. Niettemin werd de opvatting naar voor gebracht dat de opstellers van het burgerlijk wetboek onmogelijk de omvang konden vermoeden van de erfdienstbaarheden welke een wet op de stedenbouw ging invoeren.

3. Buitengewone schade.

Welnu de oplossing zou gevonden worden in de omzichtigheid waarmee het Bestuur de door de wet toegekende machten zou hanteren en in de mogelijkheid voor de burger vergoeding te bekomen voor de werkelijk buitengewone schade en zulks op grond van art. 7 van de wet van 23.12.1946 tot oprichting van een Raad van State.

De voorbereidende werken van de wet tot oprichting van de Raad van State omschrijven het begrip «buitengewone schade» als volgt: «iedere abnormale en speciale schade die door haar aard of haar omvang groter is dan de lasten en de offers welke het leven in samenleving en de vredelievende handhaving van deze samenleving eisen, en die moet worden beschouwd als een schending van de gelijkheid der burgers tegenover de openbare lasten».

Het dient aangestipt dat op het ogenblik dat het wetsontwerp werd neergelegd (8-4-1959) de Raad van State iets meer dan 10 jaar in werking was getreden. Welnu op dit tijdstip had de Raad een veertigtal gemotiveerde adviezen uitgebracht. De Raad verklaarde zich in een reeks gevallen onbevoegd, doch daar waar hij zich wel

bevoegd had verklaard werden de verzoeken om schadevergoeding ongunstig geadviseerd. Samengevat heeft de Raad van State, terecht meen ik, het principe gehuldigd gelet op het begrip 'buitengewone schade' dat de toepassing van die regelen (stedenbouwkundige voorschriften) voldoende laat blijken dat zij zoveel personen treft, dat de daaruit voortspruitende krenking van belangen een last is die weegt op ganse categorieën burgers en niet op één of enkele personen, die daardoor in een uitzonderlijke toestand zouden verkeren» (Advies 3530 van 26-6-1954 - advies 5467 van 22-1-1957).

De bewering van de Regering dat de verwijzing naar art. 7 van de wet tot oprichting van de Raad van State een billijke regeling mogelijk zou maken van de eigendomsbeperkingen werd dan ook door de Senaatscommissie ongunstig onthaald. Het verslag van de Senaat (doc. 285, blz. 56) luidt daaromtrent als volgt: «Wanneer men de interpretatie kent die de Raad van State geeft aan art. 7 van de wet van 23-12-1946, dan constateert men ongelukkig genoeg dat de voorgestelde regeling, in feite geen nieuw voordeel verleent. De bevoegdheid van de gewone rechtbanken blijft uitdrukkelijk uitgesloten. Bovendien was het te verwachten dat de Raad van State zijn rechtspraak trouw zou blijven en de eisen tot vergoeding ontvankelijk, maar ongegrond zou verklaren bij gebrek van een buitengewone schade. Talrijke commissieleden hebben er overigens op gewezen dat de Raad van State op grond van art. 7 van de wet van 23-12-1946 slechts bevoegd is om een advies uit te brengen en dat te vrezen valt dat zelfs als de Raad van State afbreekt met zijn vroegere rechtspraak en gemakkelijker de gegrondheid erkent van de eisen tot vergoeding, zijn adviezen niet altijd door de autoriteiten zullen worden gevolgd.

«Er werden verscheidene amendementen ingediend daar de Minister verklaard had dat hij alle billijke suggesties, steunende op de ingediende amendementen zou aanvaarden op voorwaarde dat zij door hun financiële weerslag, de ruimtelijke ordening niet in het gedrang zouden brengen.» (verslag van de Senaat, doc. 275, blz. 56).

Deze overwegingen liggen ten grondslag aan de wording van art. 37. Alvorens tot de bespreking van art. 37 over te gaan, acht ik het gepast een uittreksel te citeren van het advies van de sectie wetgeving van de Raad van State betreffende het wetsontwerp.

«Stedenbouwvoorschriften hebben ontegenzeggelijk een diepgaande invloed op het statuut van de onroerende eigendom.

Aan die voorschriften beantwoorden immers evenwel wettelijke erfdienstbaarheden van openbaar nut, in de zin van de artikelen 544 en 649 van het Burgerlijk Wetboek.

Veelal komen zij uiteindelijk op een bouwverbod neer, maar altijd en hoe dan ook stellen zij beperkingen ten aanzien van aard, plaatsing, uitzicht en schikking van de op te trekken gebouwen.

Opgemerkt zij nochtans dat geen van al deze beperkingen werkelijk nieuw is: de thans verspreid liggende voorschriften inzake bouwpolitiek en inzake beperkingen van de vrijheid van bouwen om redenen van openbaar nut, zijn evenveel gelijksoortige zo niet identieke belemmeringen.

De stedenbouwwetgeving doet niet anders dan zich van zulke beperkingen bedienen om de ruimtelijke ordening van het grondgebied op een gecoördineerde wijze en niet langer in verspreide orde te verwezenlijken.

Ten slotte staan tegenover die beperkingen ook voordelen: de eigenaar die op zijn kavel alleen een villa mag bouwen, vindt in het plan bepaalde waarborgen voor de gaafheid van zijn omgeving; het naastgelegen pand mag niet voor nijverheidsdoeleinden worden gebruikt. Hij die

een goed verkavelt of bebouwt, moet weliswaar een gedeelte van zijn grond vrij laten voor beplanting, maar het feit dat zijn buurman dezelfde verplichting heeft, levert voor hem toch een meerwaarde op.

Met andere woorden: al brengt het plan voor de eigenaars zware verplichtingen mede, het verleent hun ook sommige rechten.

Is de stedenbouw door het openbaar nut verantwoord, dan komt dit in de ruimste mate doordat hij de bewoners van het grondgebied tot voordeel strekt.

Een rationele ordening van het grondgebied moet toch alleen dienen om het de bewoners bruikbaar, aangenamer, praktischer en comfortabel te maken.

Het eenmaal vastgestelde plan vormt dan als het ware de keure voor een wijk, een stad of een streek. Wie zich daar vestigt, moet zich aan het plan onderwerpen, maar anderdeels vindt hij daarin een maatstaf voor het opmaken van zijn eigen projecten en mag hij terecht vertrouwen op de voordelen en de bescherming van het plan die hem in zijn keuze hebben geleid.

De stedenbouw wordt vaak voorgesteld als enkel bestaande in het leggen van nieuwe lasten op het eigendomsrecht. Dat is een onvolledige visie op het probleem. In werkelijkheid beschermen welbegrepen stedenbouwkundige regelen de eigenaars zowel tegen de willekeur van de Administratie als tegen rechtsmisbruik vanwege hun bureu. De macht van de Administratie beperkt zich tot de voorschriften van het plan van aanleg, dat zowel voor haar als voor de bestuurden bindend is. Wat de bureu betreft, hun betrekkingen ten aanzien van de onroerende eigendom werden uitsluitend beheerst door de theorie van het bureurecht.

Bovendien, komt het mij gewenst voor volgende overwegingen voor te leggen die in meer algemeen verband de evolutie van het hedendaags recht kenmerken: Het is een feit dat het sociaal en economisch recht het burgerlijk recht steeds dieper aanveet. De franse jurist Savatier in « Les métamorphoses économiques et sociales du droit privé d'aujourd'hui », stelt volgende beginselen vast: « Le législateur s'est avisé que l'ordre public pouvait être, non seulement protecteur collectif d'une catégorie déterminée de contractants contre une autre catégorie, mais protecteur plus collectif encore de l'intérêt général contre tous les contractants ».

In een andere studie « Les creux du droit positif » concludeert Savatier als volgt: « L'usage et la disposition juridique des biens, au lieu d'être les privilèges jaloux et exclusifs d'un propriétaire, se rapprochent progressivement d'un service public. Le bien est affecté au service de la collectivité ».

II. Art. 37.

De bepalingen vervat in art. 37 trachten een billijke regeling tot stand te brengen tussen de eisen van een rationele aanleg — die ten goede komt aan de ganse collectiviteit — enerzijds en de rechtmatige belangen van de eigenaar anderzijds.

Aldus wordt er uitdrukkelijk voorzien dat in bepaalde gevallen geen schadeloosstelling wordt verleend omdat er in die gevallen naar gestreefd wordt een abnormaal en ondoelmatig gebruik van de eigendom tegen te gaan. De wetgever heeft er ook aan gehecht te onderstrepen dat de bewoordingen van art. 37 voor geen ruime interpretatie vatbaar zijn.

De structuur van art. 37 luidt als volgt:

1. in beginsel is schadevergoeding verschuldigd, naar het geval door het Rijk, de vereniging van gemeenten of de gemeente, wanneer het bouw — of verkavelingsverbod volgt uit een plan dat luidende kracht heeft verworven.

De staat is aansprakelijk voor de schade die voortvloeit uit de streek- en gewestplannen, alsmede voor de beperkingen, die hij in de gemeentepunnen heeft laten opnemen ter bescherming van een aangelegenheid van zuiver nationaal belang. De gemeente zijn aansprakelijk voor de weerslag van de voorschriften van hun plannen, met vanzelfsprekend uitzondering voor de bepalingen van nationaal belang, die hun door de centrale macht worden opgelegd. Dus geen schadeloosstelling indien er geen aanlegplan bestaat. De aanspraak voor vergoeding moet beperkt blijven tot het geval van rechtstreekse, zekere, actuele, en objectief vaststelbare schade (Pas. 1962, blz. 291).

2. Wanneer het een einde maakt aan het gebruik waarvoor het goed dient of normaal bestemd is op de dag van de aanwijzing van de ontwerper van het plan.

Vermits het gaat om bouw- of verkavelingsverbod, komt de vraag erop neer na te gaan of de bepaalde grond gebruikt wordt als bouwgrond of normaal bestemd is voor bouwgrond. Het hoeft geen betoog dat de eerste onderstelling geen moeilijkheden oplevert; is de grond bebouwd dan zal schadeloosstelling verschuldigd zijn indien een aanlegplan zich verzet tegen het uitvoeren van veranderingswerken heropbouw of nieuwbouw. Dit is een zuivere feitenkwestie. De 2de onderstelling (normaal, bestemd) is minder eenvoudig.

Eerst en vooral moet deze bestemming beoordeeld worden in het verleden, nl. op de dag van de aanwijzing van de ontwerper van het plan. Welnu, deze aanwijzingen zijn meestal gebeurd vóór 1950, wat betekend dat praktisch in alle gevallen de toestand moet geapprecieerd worden in een relatief ver verleden. Hierover kan niet getwist worden vermits deze regel uitdrukkelijk in de wet vermeld is. Wat is bouwgrond? Het begrip 'bouwgrond' is niet onbekend in onze rechtsleer en rechtspraak, die de inhoud ervan hebben moeten bepalen naar aanleiding van allerlei betwistingen, voornamelijk in verband met onteigening en landpacht.

Alvorens, echter de rechtspraak van de gewone rechtbanken na te gaan, acht ik het nuttig, de houding van de Raad van State aan te halen in verband met het onderscheid tussen de *lucrum cessans* en *damnum emergens*.

« Het behoort tot de normale gevolgen van aanlegplannen dat bepaalde goederen hun bestaande bestemming moeten behouden; de verplichting deze bestemming te behouden is op zichzelf geen bron van buitengewone schade » (Advies 3530 van 26-6-1954 bevestigd door de adviezen 4951 van 10-2-1956, 5467 van 22-1-1958 en 5601 van 10-4-1957). In andere woorden mag men zeggen dat de Raad van State het beginsel huldigt dat het derven van een verhoopde winst, doch dat op zichzelf geen verarming betekend, geen reden tot buitengewone schade kan zijn. De waardevermindering kan zich slechts in twee gevallen voordoen: de eigenaar wordt door stedenbouwkundige regelen verhinderd zijn goed te gebruiken voor het doel waarvoor het bestemd is, ofwel wordt door de overheid aan een goed een bestemming gegeven die een waardevermindering tot gevolg heeft. Het komt er thans op aan de rechtspraak na te gaan van de gewone rechtbanken omtrent dit vraagstuk. Deze rechtspraak huldigt volgende beginselen: Om als bouwgrond te worden erkend moet een grond minstens aan volgende voorwaarden voldoen:

- a. hij moet aan een verkeersweg liggen;
- b. hij moet in de nabijheid van andere bouwgronden liggen;
- c. hij moet geschikt zijn om bebouwd te worden.

Het verslag van de Senaat heeft volgende beslissingen genoteerd:

« Het begrip 'bouwgrond' is niet onbekend in onze rechtsleer en onze rechtspraak, die de bestanddelen ervan herhaaldelijk hebben moeten bepalen naar aanleiding van betwistingen omtrent de onteigeningsvergoeding.

« Wij hebben in dit verband de volgende beslissingen kunnen noteren :

« De meerwaarde die over 't algemeen wordt toegekend aan een grond die als bouwgrond wordt beschouwd vloeit niet voort uit een eigenschap van de grond zelf, maar alleen uit de ligging ervan aan een straat, aan een grote weg en bij of in een bebouwde kom, zij hangt uitsluitend van die ligging af (Luik, 21 juli 1853, Pas. 1854, 156; Luik, 27 april 1854, Pas. 1859, 22; Verviers, 13 juli 1878, C.L.B. deel 27, blz. 441; Brussel, 2 maart 1916, Pas. 1917, 333). »

« In principe onderstelt een bouwgrond noodzakelijkerwijze een toegang tot de openbare weg (Cas. 19 december 1929, Pas. 1930, I, 52).

« Het bestaan van rudimentaire wegen en het feit dat op de omliggende cultuurgrond toevallig enkele gebouwen zouden kunnen worden opgericht, zijn niet voldoende om van gronden die in de nabijheid van een stad gelegen zijn, bouwgronden te maken (Gent, 24 juni 1927, B.J., 469).

« Het is niet voldoende in een landelijke agglomeratie van enige uitgestrektheid, een weg door een grond te trekken om een meerwaarde toe te kennen aan die grond welke aldus wordt veranderd in 'bouwgrond' (Luik, 2 januari 1925, Jur. 73) ».

« Uit deze beslissingen blijkt dat aan verscheidene voorwaarden voldaan moet zijn om een grond als bouwgrond te kunnen beschouwen :

« 1° De grond moet langs een verkeersweg gelegen zijn ;

« 2° Hij moet in de nabijheid van een andere bouwgronden liggen ;

« 3° Hij moet geschikt zijn om bebouwd te worden.

« Wordt slechts aan een of twee van die voorwaarden voldaan, dan is die grond geen bouwgrond.

« Een vaak genoemd en zeer kenschetsend voorbeeld van de op te lossen moeilijkheden is dat van de duinen.

« Uw Commissies hebben eenparig de wens uitgesproken dat het weinige dat er van dit natuurschoon aan onze kust nog overblijft te allen prijze wordt gered, maar zij zijn even eenparig tot de slotsom gekomen dat, indien daarvoor een vergoeding als bouwgrond moet worden uitgekeerd, de gemeenschap die prijs onmogelijk kan betalen.

« Het is dan ook goed erop te wijzen, dat de aanwezigheid van een villa ergens in de duinen of van een weg, hoe goed ook uitgerust, op zichzelf niet voldoende is om alle omringende duinen te doen aanmerken als grond die normaal bestemd is voor verkaveling of bebouwing, in de zin waarin deze termen in ons artikel worden gebruikt ».

Het feit dus dat niet alleen de eigenaar doch ook het bestuur aan een grond de hoedanigheid van bouwgrond toekent, betekent niet dat deze grond automatisch deze eigenschap bezit. Dit zal slechts geschieden zo de feitelijke toestand met het begrip bouwgrond overeenstemt. Ter bevestiging hiervan verwijs ik naar het arrest van het Hof van Cassatie van 31-3-1967 (R.W. 1966-1967, Kol. 1949) :

« Opdat een pachter bij verkoop van een in pacht gegeven landeigendom dat, gezien zijn ligging, moet beschouwd worden als bouwgrond of als grond voor industrieel gebruik bestemd, het recht van voorkoop niet zou genieten dient deze erkenning, zo zij als dusdanig niet in de pachtovereenkomst is gebeurd, vóór de ver-

koop door de rechter te geschieden, zelfs in geval dat betreffende de kwestieuze grond door de administratieve overheid een verkavelingsvergunning werd afgegeven en zelfs wanneer hij als bouwgrond werd te koop gesteld.

« Het feit dat het bestuur aan een terrein de hoedanigheid van bouwgrond toekent, betekent niet dat dit terrein automatisch deze eigenschap bezit. Dit zal slechts geschieden zo de feitelijke toestand met het begrip bouwgrond overeenstemt ».

Het beginsel dat de grond aan een verkeersweg moet liggen dient in verband gebracht met voormeld art. 50, laatste lid van de wet.

Zelfs het feit dat de grond gelegen is binnen de omtrek van een aanlegplan of van een goedgekeurde verkaveling met als bestemming bouwgrond, dewelke gewijzigd wordt door een nieuw aanlegplan dat de bestemming wijzigt doet derhalve geen recht tot schadeloosstelling ontstaan, indien de grond niet paalt aan een uitgeruste weg.

3. Tot op heden heb ik gesproken van schadeloosstelling. Dit is eigenlijk niet juist want de wet bepaalt immers dat de waardevermindering zonder vergoeding moet gedooft worden ten belope van 20 % van die waarde. Hier zou beter gesproken worden van tegemoetkoming. Wie minder dan 20 % schade ondergaat kan dus geen aanspraak maken op vergoeding. De ratio legis hiervoor is het Bestuur een toevloed van aanvragen voor verhoudingswijze geringe schadegevallen te besparen.

Hieruit volgt dat de schade niet alleen zeker, actueel en vaststelbaar moet zijn doch ook zwaar moet zijn.

Ten aanzien van de gewone en buitengewone schade zou terzake kunnen gesproken worden van schade « sui generis ».

4. De vergoeding zal worden verminderd of geweigerd indien en voor zover de eiser in dezelfde streek andere goederen bezit, die voordeel halen uit een plan van aanleg of uit werken, uitgevoerd op kosten van de openbare besturen.

Het woord streek bedoelt hier een gebied waarvoor een streekplan is vastgesteld en de verwijzing is slechts mogelijk indien dit plan bestaat.

Opdat deze compensatie kan opgelegd worden

1° moeten de streken aangewezen worden (wat tot hertoe nog niet gebeurd is) ;

2° moet het goed, waarvoor bouw- of verkavelingsverbod, binnen de streek gelegen zijn ;

3° moet de betrokkene eigenaar zijn van binnen dezelfde streek gelegen goederen ;

4° moeten deze goederen voordeel halen uit een bij koninklijk besluit goedgekeurd aanlegplan of uit openbare werken.

Welnu, krachtens het koninklijk besluit van 3 juni 1969 wordt één commissie van advies per provincie ingericht. Wellicht kan dit aanwijzing houden op gebied van streekafbakening.

5. In de veronderstelling dat aan al deze voorwaarden is voldaan, dan nog kan de eis tot vergoeding verworpen worden, indien hij in een van de volgende uitzonderingen valt :

« 1° verbod te bouwen of te verkavelen als gevolg van een in uitzicht gestelde onteigening van het goed ; zulks, onder voorbehoud van de toepassing van artikel 35 ».

Het gaat in casu om de onderstelling dat het goed krachtens een aanlegplan met onteigening is bezwaard.

Luidens artikel 35, kan de eigenaar, indien de onteigening niet is uitgevoerd, vanaf het einde van het 10e jaar te rekenen van de inwerkingtreding van het plan, de bevoegde overheid verzoeken van de onteigening af te zien ;

— ofwel voert de overheid de onteigening uit ;

— ofwel ziet zij er vanaf en wijzigt zij haar plan ;

— ofwel spreekt zij zich niet uit binnen het jaar; in dat geval is er vergoeding verschuldigd binnen de perken van artikel 37;

— 20 %

— zich in geen uitzonderingsgeval bevinden

— mogelijke compensatie.

« 2° verbod een grotere oppervlakte van een perceel te bebouwen dan het plan van aanleg toelaat, of bij een verkaveling de door het plan bepaalde bebouwingsdichtheid te overschrijden;

« 3° verbod de exploitatie van gevaarlijke, ongezonde en hinderlijke bedrijven voort te zetten na het verstrijken van de tijd waarvoor vergunning was verleend;

« 4° verbod te bouwen op een stuk grond dat de minimum afmetingen, vastgesteld bij het plan van aanleg, niet heeft;

« 5° verbod om een stuk grond, gelegen aan een weg die gelet op de plaatselijke toestand onvoldoende is uitgerust, te verkavelen of te bebouwen;

« 6° verbod te bouwen of te verkavelen buiten de bebouwde kernen, wegens de dwingende eisen van de verkeersveiligheid ».

IV. Artikel 38 van de wet regelt de bevoegdheid. De vorderingen tot betaling van vergoedingen behoren, ongeacht het bedrag ervan, tot de bevoegdheid van de rechtbanken van eerste aanleg en alle op dat stuk gewezen vonnissen (behalve de voorbereidende vonnissen) zijn vatbaar voor hoger beroep.

De reden hiertoe ligt in de overweging dat alle vonnissen vatbaar zouden zijn voor hoger beroep, gelet op het belang van de op het spel staande principes. Er werd dienaangaande heengestapt over de belangrijke bezwaren die verband houden met een afwijking in de algemene regels in zake rechtsgebied en bevoegdheid.

De verjaringstermijn werd bepaald met inachtneming van twee verschillende toestanden:

1) een bouw- of verkavelingsvergunning wordt geweigerd. De termijn van één jaar begint te lopen van de dag waarop de weigering definitief is geworden.

2) er wordt geen aanvraag ingediend; om te voorkomen dat gedurende onbepaalde tijd onzekerheid zou bestaan over het al dan niet verschuldigd zijn van een vergoeding wordt een termijn van 10 jaar gesteld die

aanvang neemt vanaf de datum van inwerkingtreding van het plan.

V. Artikel 76 voorziet de mogelijkheid vergoedingen te bekomen inzake de onroerende goederen die bezwaard zijn met een bouw- of verkavelingsverbod krachtens plannen van aanleg die vóór de inwerkingtreding van deze wet zijn goedgekeurd. In dat geval verjaart de vordering na verloop van 5 jaar vanaf de inwerkingtreding, met dien verstande dat de vordering eerst onvankelijk zal zijn één jaar na de datum waarop de benadeelde eigenaar een verzoekschrift bij ter post aangetekende brief aan de Minister van Openbare Werken heeft gericht, met verzoek het plan van aanleg te herzien. Een jaar na het verstrijken van voornoemde termijn verjaart de vordering.

Conclusie :

Tot op heden werd slechts één enkele vordering bij de rechtbank ingediend en dan nog geldt het voor een bouwverbod dat voortspuit uit een aanlegplan goedgekeurd vóór de wet van maart 1962.

De reden hiertoe lijkt mij te liggen in het feit dat de voorschriften van de aanlegplannen geen verarming veroorzaken (damnum emergens) doch wel ten hoogste een derving van een verhoopde winst (lucrum cessans).

Aan de hand van de opgedane ervaring kan wel vastgesteld worden dat de regeling getroffen door art. 38 een vergelijk is tussen de eisen van de organisatie van de samenleving en de rechtmatige belangen van de eigenaar.

Tenslotte dient nog aangehaald dat men in de buurlanden nog niet zo ver is gevorderd.

De Heer Franssens schrijft in verband met de toestand in België (tijdschrift Bestuurswetenschappen januari '66)

«...dat met deze regeling, althans in beginsel een oplossing is gevonden voor het vraagstuk van planschade. Een oplossing, die weliswaar niet ideaal is maar die knopen doorhakt op een wijze die in ruime mate kan tegemoetkomen aan het in België veranderde rechtsbewustzijn ».

De Heer Franssens voegt eraan toe dat het volstaat dat dergelijke regeling meer oplost dan jaren praten en vele congressen.

Rede van Mr. M. DEPUYDT, Stafhouder der Balie van Brugge.

Mijnheer de Voorzitter van de Conferentie der Jonge Balie.

Het was U niet gemakkelijk een goede spreker te vinden voor uw Openingszitting van vandaag. Ik mag U gelukwensen voor uw keuze en van de spreker en van zijn onderwerp.

Mijnheer Vanden Borre, namens de Balie die ik de eer heb te vertegenwoordigen, moet ik U gelukwensen en U danken voor uwe wetenschappelijke en boeiende uiteenzetting, die de belangstelling van alle aanwezigen heeft weten te weerhouden.

Reeds bij de openingszitting van de Conferentie van de Jonge Balie te Brugge op 22 oktober 1966, had Meester Walter Weyts, een rede uitgesproken over « Stedebouw en ruimtelijke Ordening ». Dit was toen reeds voor veel advocaten leerzaam, want de Wet van 29 maart 1962 was toen nog voor velen weinig bekend.

Uw rede, Mijnheer Vanden Borre, als inspekteur-generaal bij het Hoofdbestuur van de Stedebouw en de Ruimtelijke Ordening, gaf ons de gelegenheid meer kennis te nemen met de zienswijzen van het Ministerie van Open-

bare Werken, vooral wat betreft de bescherming van natuurschoon en het Statuut van de eigendom.

De ruimtelijke Ordening heeft, meen ik, voor doel een levenswaardig bestaan te bezorgen aan de mens. De vernielingen van de oorlogen van 1914-18 en 1940-45 waren redenen om voortaan te zorgen voor betrouwbare huisvesting van de beschaafde mensen, en het stilaan verdwijnen van de krotwoningen en de ongezonde stadswijken.

Reeds een besluitwet van 25 augustus 1915 had enige regelingen voorzien voor de wederopbouw van de geteisterde steden.

Wij moesten dan wachten tot de wet van 29 maart 1962, om de organisatie van de Ruimtelijke Ordening en de Stedebouw in een definitief kader te zien vaststellen. Door middel van « plannen » (streekplannen van aanleg, gewestelijke en gemeentelijke plannen van aanleg) wordt de ruimtelijke ordening van het Land, de streken, gewesten en gemeenten vastgelegd.

Hier komen dan ook twee belangen in botsing: enerzijds het eigendomsrecht van de particulier, en anderzijds

het belang van de gemeenschap die wil beschermen het natuurschoon, de gezondheid van de bevolking, de levensruimte van de bewoners.

Wij leven nog steeds onder de toepassing van de destijds goed gemaakte Code Napoléon of Code Civil, waarvan het artikel 544 luidt als volgt «Eigendom is het recht om op de meest volstrekte wijze van een zaak het genot te hebben en daarover te beschikken, mits men er geen gebruik van maakt dat strijdig is met de wetten of met de verordeningen»

Toen was er reeds een beperking voorzien van het eigendomsrecht en eigendomsgenot. En door de Wet van 29 maart 1962 werd deze beperking verbreed in het belang van de gemeenschap.

De openbare besturen en de openbare instellingen kunnen meer en meer hun doeleinden verwezenlijken door de onteigening ten algemene nutte.

De gemeentebesturen en de Diensten van Stedebouw kunnen hun bouwvergunningen weigeren, wanneer ze strijdig zijn met de plannen van aanleg en met hun reglementen van ruimtelijke ordening, zodat de particulier niet mag bouwen of handelen naar zijn goeddunken.

Spijtig dat er soms misverstand bestaat tussen de

gemeentebesturen en de Diensten van Stedebouw waarvan de particulieren dan de slachtoffers zijn en rechtsvervolgingen oplopen, omdat zij vergunning kregen van het één bestuur en niet van het andere. Laat ons hopen dat het Ministerie die misverstanden zal weten uit te schakelen.

Het is goed dat de Ruimtelijke Ordening een hoger belang dient dan dit van het eigendomsrecht, namelijk de gezondheid van de bevolking en de levensruimte van de mens.

Maar wat, mijns inziens, ook moet in acht genomen worden, het is de bevoorrading van de bevolking in een klein land met zo dichte bevolking; daarom zou men moeten de goede landbouwgronden beschermen, en de villawijken en nijverheidsgrond zoveel mogelijk aanleggen op minderwaardige gronden. De bevoorrading van de bevolking hangt ervan af, en deze is een zorg waarmede de gemeenschap ook moet rekening houden.

Ik sluit met nog een woord van dank tot U, Mijnheer Vanden Borre, voor uw rede die wij met genoegen hebben aanhoord. Ik wens dat de Wet op de Ruimtelijke Ordening verder zou toegepast worden in het voordeel van een welverstaan belang van eenieder.

Deze beide spreekbeurten werden voorafgegaan door de

Rede van Mr. Walter WEYTS, Voorzitter van de Conferentie der Jonge Balie.

Ik verklaar deze Openingszitting van de Conferentie van de Jonge Balie te Brugge voor geopend.

Mijnheer te Stafhouder, U hebt het steeds vanzelfsprekend gevonden aanwezig te zijn op alle activiteiten van onze Conferentie, en haar aan te moedigen om verder door te zetten ter verwezenlijking van de doelstellingen van deze Conferentie.

Door uw medeleven met de Conferentie hebt U van zeer nabij de problemen van deze balie kunnen aanvoelen en begrijpen. Deze ervaringen zullen U ongetwijfeld in hoge mate behulpzaam zijn bij de vervulling van uw Stafhouderschap. Wij danken U voor de steun welke wij van U steeds mochten ontvangen en waarop wij steeds verder zullen mogen rekenen. Vooral wensens wij U dank te zeggen voor de wijze waarop U niets onverlet laat om steeds meer confraters actief te betrekken bij de werking van onze vereniging.

Mijnheer de Kabinetsattaché Marc De Swaef, wij weten dat wij in uw persoon de Minister van Justitie mogen begroeten en doen dit bijzonder graag omdat wij weten dat de Minister het leven van de verschillende balies van zeer nabij volgt en er zelfs aan gehouden heeft nog maar twee weken terug zelf de openingsrede uit te spreken van onze zustervereniging de Conferentie van de Jonge Balie te Tongeren.

Mijnheer de Prokureur-Generaal, het is met een steeds hernieuwde vreugde dat de Conferentie U op haar openingszitting mag verwelkomen, daarbij wetende dat U voor onze stad en het leven op het Justitiepaleis te Brugge steeds een bijzondere interesse en simpatie opbrengt. Wij ook blijven er fier op dat een Bruggeling de meest verheven positie van de staande magistratuur in de beide Vlaanderen bekleedt.

Mijnheer de Kamervoorzitter (in het Hof van Beroep) Frans Van Parijs, het vereert de Conferentie van de Jonge Balie U hier op onze Openingszitting te mogen begroeten namens de Eerste Voorzitter van het Hof van Beroep te Gent welke door dwingende familiale redenen spijtig weerhouden was om persoonlijk te kunnen aanwezig zijn maar die er toch speciaal aan gehouden heeft zijn interesse voor

deze vergadering te laten kennen. Wij waarderen ten zeerste uw persoonlijke bijdragen tot de volledige culturele opgang van ons volk meer speciaal dan als voorzitter van de Algemene Praktische Rechtsverzameling welke onderneming voor de Vlaamse juristen van onschatbare waarde is.

Mijnheer de Voorzitter van de Rechtbank, uw medeleven met het balieleven en de advocatuur is ons een bestendige bron van vreugde en steun. Wij weten welk groot belang U hecht aan een degelijke advocatuur zowel voor een goede, rechtvaardige en waardige rechtsbijstand voor de ingezetenen als voor het bestaan van een ruim rekrutingsveld voor de noodzakelijke aanvullingen van de magistratuur. Terecht is het steeds uw mening geweest dat de balie ook voor de vorming van de magistraat een allerbeste scholing is.

Wij danken U om de bijzondere vriendelijkheid waarmede U ons opnieuw de beschikking hebt willen geven van deze prachtige zittingszaal die niet alleen de sereniteit van de rechtsbedeling zelfs pikturaal onderstreept maar haar eveneens helpt deze plechtige allure te verzekeren waarop ze recht heeft en waarvan ook onze Conferentie telkenjare bij haar Openingszitting geniet.

Mijnheer de Prokureur, wij weten dat U in alle stilte de Conferentie van zeer nabij volgt in haar activiteiten. Terecht zijt U van mening dat een goed werkende Conferentie een waarborg is voor het balieleven onder al zijn aspecten en dat onze werking advocaten en magistraten nader tot elkaar kan brengen in de gemeenschappelijke taak welke ze te vervullen hebben.

Mijnheer de Referendaris Etienne Floré, oud-voorzitter van onze weldra honderdjarige Conferentie, wij weten op welke intense manier U met ons blijft medeleven en hoe U ons op uw bekende diskrete manier blijft helpen met raadgevingen en suggesties om het door de Conferentie gestelde doel te helpen verwezenlijken. Wij willen U hiervoor hier nogmaals dank zeggen.

Mijnheer de Hoofdpolitekkommissaris Van Nuffel uw bestendige blijken van simpatie ten opzichte van de Balie verheugen hare leden in zeer hoge mate.

Heren Voorzitters en afgevaardigden van onze belgische zusterconferenties hartelijk welkom en dank om uw aanwezigheid welke onze vergadering meer luister bijzet. Een speciaal woord van welkom aan onze confraters die zich de verre reis uit het buitenland hebben getroost om namens hun respectievelijke balies en conferenties hun medeleven te komen betuigen.

Na precies vijfentwintig jaar Benelux waarin we steeds nader tot elkaar zijn gegroeid op allerlei gebieden heb ik niet meer het gevoel onze nederlandse confraters te begroeten als komende uit den vreemde maar als broeders in het vak. Steeds inniger zijn onze contacten geworden met de nederlandse balies. Van oudsher door dezelfde taal verbonden zijn de menigvuldige contacten der laatste jaren uitgegroeid tot een weldoordachte en warme vriendschap en een verrijkende gedachtenwisseling.

Avec un immense plaisir nous accueillons à Bruges la représentation Luxembourgeoise. Vous nous venez d'une terre par tant de liens si proche de la nôtre.

Sehr Verehrter Herr Kollege Paul Jochum, man kann von der Freundschaft zwischen Kölner Anwälte und ihre Kollegen aus Brügge sagen dasz sie die älteste und auch die best erlebte ist in België. Ich heisse Sie recht herzlich willkommen.

Confères de France, il nous est chaque année un vrai plaisir de pouvoir accueillir la délégation de la Conférence du Stage à notre rentrée. Vous dire combien nous sommes heureux de pouvoir vous recevoir n'est pas un vain mot.

Hoooggeachte vergadering,

de jaarlijkse plechtige openingszitting van onze en andere conferenties is niet alleen de gelegenheid waarop de advokatuur van deze rechtbank van eerste aanleg zich tegenover de buitenwereld vertoont maar tevens voor ons zelf een dag van bezinning en een terugblik over het voorbije gerechtelijke jaar.

Niemand onder U zal ontkennen dat de voorbije maanden voor de evolutie van ons beroep en de rechtsbedeling van bijzonder groot belang zijn geweest vermits we de geleidelijke invoering hebben gekend van de regelen van het nieuwe gerechtelijk wetboek waarmede onze bewindslieden gemeend hebben te kunnen komen tot het invoeren van een efficiënter en degelijker rechtsbeding, maar tevens hadden we de installatie van de Nationale Orde van Advokaten. Beide gebeurtenissen zullen in een nabije toekomst het leven aan de balie op een ingrijpende wijze beïnvloeden. Het is een feit dat de evolutie die onze hedendaagse samenleving in al haar geledingen gekend heeft slechts langzaam is doorgedrongen in de middens van de juristen die meestal op een ambachtelijke wijze evenals vroeger bleven doorwerken.

Hoewel een sterk en snel wijzigende maatschappij structuur van aard is om meer juridische problemen dan ooit tevoren te doen oprijzen kan niet gezegd worden dat de vraag naar de diensten van een advocaat in gelijke mate is toegenomen. Kennelijk ligt de oorzaak daarvan in het feit dat de diensten van de advocaat niet aantrekkelijk genoeg naar voor zijn gekomen, we hebben er ons niet over te verwonderen dat een belangrijk deel van onze normale functie werd overgenomen door accountants, belastingadviseurs, syndikaten, notarissen en zo meer.

Indien de Balie in het algemeen haar vooraanstaande positie in ons land wil behouden en versterken dan zal het noodzakelijk zijn dat enerzijds een zekere specialisatie worde ter hand genomen en anderzijds dat maatregelen worden getroffen om de sociale positie als raadsman te consolideren. Wanneer we vaststellen dat de jaargang 1968 van het Belgisch Staatsblad een dikte kreeg van 1,30 m. hoog — zonder te spreken van een meter hoge EEG reglementen — dan voelt iedereen aan dat niet elke jurist dit op eigen houtje kan doorworstelen. Associatieverband is

een der mogelijkheden om de kennis te bundelen en ook om de fel gestegen kosten van een doelmatiger rechtsbedeling te kunnen bestrijden. In een maatschappij waar alles ingesteld is op sociale vooruitgang en waar men, in het kader van een vijfdaagse werkweek, streeft naar een veertig uren werkweek zal iedereen moeten vaststellen dat een aanpassing aan deze evolutie nog nauwelijks op gang is gekomen in de rechtswereld. Zullen onze kinderen minder recht hebben op een familiaal leven dan deze van mensen die in een dienstverband werken? Zullen onze mensen wel in staat blijven in een voldoende mate deel te nemen aan andere aspecten van het cultureel leven indien onze arbeidsmethoden niet worden aangepast?

interne specialisatie vraagt zeer grote investeringen, investeringen vergen echter zware financiële offers. Is het niet de taak van de Nationale Orde voor deze problemen een oplossing te zoeken in nauwe samenwerking met de magistratuur. Het zal echter noodzakelijk zijn in het kader van de nationale orde over te gaan tot het in dienst nemen tegen een behoorlijke betaling van mensen welke zich uitsluitend met deze problemen zullen bezig houden op kosten van allen. Het staat toch buiten twiifel vast dat een vergadering van alle stafhouders van België een veel te log lichaam uitmaakt om zelf tot resultaten te kunnen komen. Voora.eer ieder zijn mening daar kan hebben uitgedrukt, is de tijd tot het trekken van conclusies en het nemen van beslissingen reeds voorbij.

Op dit ogenblik wordt in onze maatschappij de advokatuur nog te veel aanzien als het beroep dat zich vereenzelvigd met de mensen die proces technisch een monopoliepositie of toch bijna bezitten. Te weinig is de adviserende taak van de advokatuur na consultatie over allerlei problemen bekend.

De Balie heeft immers een belangrijke sociale functie in onze maatschappij te vervullen en te weinig wordt aan deze taak inhoud gegeven. De steeds ingewikkelder organisatie van onze maatschappij maakt het de burger moeilijker; het consulteren van de advocaat zou in dezelfde mate moeten kunnen vergemakkelijkt worden, een drempelvrees zoals de psychologen dat zo mooi weten uit te drukken bestaat nog steeds ten aanzien van het advocatenkantoor.

Het merendeel van onze mensen is echter niet in staat zich finantieel de nodige rechtsbescherming te verschaffen, ongetwijfeld zal de kostprijs door de evolutie in de maatschappij zelf nog sterkere verhoudingen aannemen indien wij op hetzelfde niveau willen kunnen blijven leven en werken hetgeen noodzakelijk is willen wij onze onafhankelijkheid bewaren, onafhankelijkheid welke een essentieel bestanddeel is voor een goede advokatuur.

Hier stelt zich dan ook de vraag betreffende het prodeo systeem dat iedereen in zijn huidige vorm als voorbijgestreefd vindt, niet omwille van het principe zelf van het dienstbetoon, wel integendeel, doch omwille van de manier waarop het gebeurt. Immers niet alleen zullen in de toekomst de mander-begoeaen moeten worden waarden, maar wij moeten voorzien dat ook aandacht zal moeten worden besteed aan mensen die weliswaar een levensvatbaar inkomen hebben, maar toch niet genoeg overhouden om zich juridisch op een degelijke manier te laten bijstaan. De oplossing zou misschien kunnen gezocht worden in een soort verzekering tegen dergelijke kosten. Het is van het allergrootste belang dat de burger in de maatschappij van een afdoende preventieve rechtsbescherming kan genieten en te weinig realiseert men dat ook dit belang een onderdeel uitmaakt van de sociale rechten van de burger. Op dit ogenblik spreken van een analoge oplossing als voor de ziekte- en invaliditeitsverzekering schijnt nog voorbarig te zijn, maar wie kan de evolutie werkelijk voorspellen?

Dit zijn slechts enkele aspecten van de problematiek

waarmede ons beroep blijkt gekonfronteerd te worden. Indien onze maatschappij zichzelf steeds heeft beschermd, is het omdat ze er de noodzaak van inzag, de advocatuur heeft hiertoe steeds het hare bijgedragen hand in hand met de magistratuur welke tegelijkertijd en maatschappij en individu beschermen. Beide belangen komen regelmatig in botsing en een der terreinen waarop dit zich de laatste jaren veelvuldig heeft voorgedaan is wel dit van de ruimtelijke ordening.

De maatschappij is zich immers de laatste jaren in alle landen gaan realiseren dat de materiële ruimte waarin ze zich ontwikkelt beperkt is en slechts éénmaal kan worden verbruikt. Het belang van de op winstbejag beluste enkeling moet onvermijdelijk in botsing komen met dit van een gemeenschap welke zichzelf voor de toekomst wil veilig stellen. Het kan niet gezegd worden dat destijds toen onze eerste wetgevingen op de ruimtelijke ordening tot stand kwamen dezelfde reacties daartegen zijn losgekomen als dit de laatste jaren het geval was. Reeds bij de wet van 12 augustus 1911 bleek de bezorgdheid van onze wetgever voor het in standhouden en herstellen van

de landschappelijke schoonheid en vooral bij de wet van 7 augustus 1913 tot bewaring van de monumenten en merkwaardige landschappen in ons land.

Het is mij een bijzonder genoegen bij U als spreker te mogen inleiden de jurist welke in ons land wel met de meeste kennis van zaken over dit konflikt van private en publieke belangen kan spreken. De meesten onder U zullen trouwens reeds eerder met zijn talrijke publikaties over deze materie hebben kennis gemaakt zo o.m. deze in het administratief Lexicon, Mijheer Philippe Vanden Borre, Inspecteur-Generaal bij het Hoofdbestuur van de Stedebouw en de Ruimtelijke Ordening, Hoofd van de Juridische Dienst bij het Ministerie van Openbare Werken, Assistent bij de Rechtsfaculteit der rijksuniversiteit te Gent, lesgever bij het Rijksinstituut voor Meetkundigen-Schatters van Onroerende Goederen zal ons volledig vertrouwd maken met alle aspecten van het probleem dat oprijst door de konfliktsituatie opgeroepen door het verlangen van onze gemeenschap tot bescherming van natuurschoon en de rechten die het individu meent te mogen vinden in zijn statuut van de eigendom.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE.

1e Kamer. — 25 september 1969.

Voorzitter : M. Valentin.

Raadsheer-verslaggever : M. Polet.

Procureur-generaal : M. Ganshof van der Meersch.

Taalgebruik in gerechtszaken. — Echtscheiding. — Franstalige procedure. — Getuigenissen in het Nederlands. — Taak van de rechter. — Recht van de verdediging.

In een Franstalige procedure tot echtscheiding zijn sommige getuigenissen in het Frans en andere in het Nederlands afgelegd.

De rechter moest acht slaan op alle getuigenissen die in de processen-verbaal van getuigenverhoor waren opgenomen. Zo hij de taal niet kende waarin sommige getuigenissen waren afgelegd, diende hij passende maatregelen te nemen om de vertaling ervan te bekomen. Door uit het debat een gedeelte van de stukken te weeren die hem regelmatig waren voorgelegd en waarop eiseres haar vordering wilde doen steunen, heeft hij afbreuk gedaan aan het recht van de verdediging en aldus het algemeen beginsel miskend dat dit recht bekrachtigt.

De Ceuninck t./ Desciron.

Gelet op het bestreden arrest, op 2 december 1966 door het Hof van beroep te Brussel gewezen ;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 2, lid 2 van het decreet van 20 juli 1831 op de drukpers, in zover deze bepaling het beginsel huldigt van de verplichte eerbiediging van de rechten van de verdediging, en 8 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken,

doordat het bestreden arrest dat, onder bevestiging van het beroepen vonnis, aan eiseres haar vordering tot echtscheiding ontzegt op grond namelijk dat de feiten die zij tot staving van haar vordering heeft aangevoerd niet voldoende ernstig zijn, uit de gronden van zijn overtuiging ambtshalve weert, zonder er acht op te slaan, « alle in het

Nederlands opgestelde stukken waarvan de vertaling niet bij de huidige procedure is gevoegd », en daarmee zonder enige mogelijke twijfel doelt op de getuigenissen in het Nederlands afgelegd door de drie getuigen die alleen in deze taal werden gehoord, te weten : de eerste, de vierde en de vijfde getuige van het rechtstreeks getuigenverhoor die op verzoek van eiseres werden gedagvaard, dit zijn de getuigen Philomène Wissels, César Verkeyen en Henrica De Ceuninck, van welke getuigenissen eiseres in haar conclusie van hoger beroep uitdrukkelijk gewag maakte om het bijzonder beledigend karakter te onderstrepen van sommige lasterlijke beschuldigingen die verweerder te haren opzichte had geuit.

terwijl, bij ontstentenis van enige vordering van de tegenpartij tegen wie genoemde getuigenissen werden aangevoerd welke ertoe strekte de vertaling van genoemde getuigenissen in de taal van de rechtspleging te doen bevelen overeenkomstig artikel 8 van voornoemde wet van 15 juni 1935, de rechter in hoger beroep, zo hij van oordeel was niet in staat te zijn om op grond van de hem voorgelegde gegevens uitspraak te doen, omdat sommige bij de debatten overgelegde stukken in het Nederlands waren opgesteld, zonder dat er een Franse vertaling was bijgevoegd, op gevaar af van onherroepelijk afbreuk te doen aan de rechten van eiseres die, zonder verzet van de tegenpartij op grond van het ontbreken van zulk een vertaling, had gemeend tot staving van haar beweringen uitdrukkelijk gewag te kunnen maken van bedoelde stukken, een heropening van de debatten moest bevelen met verzoek aan de partij om bij de in het Nederlands opgestelde stukken te voegen, hetzij een door een beëdigd vertaler eensluidend verklaarde vertaling, hetzij althans een vertaling waarvan zou vastgesteld zijn dat zij het eens zijn over de betrouwbaarheid ervan :

Overwegende dat eisers tegen verweerder in het Frans een vordering tot echtscheiding heeft ingesteld op grond van artikel 231 van het Burgerlijk Wetboek ; dat verweerder bij conclusie, eveneens in het Frans, een tegenvordering heeft ingesteld met hetzelfde voorwerp ;

Overwegende dat het bestreden arrest, dat het in eerste aanleg gewezen vonnis bevestigt, aan elke partij haar vordering ontzegt ;

Overwegende dat tijdens de door de eerste rechter

bevolen getuigenverhoren sommige getuigenissen in het Frans en andere in het Nederlands werden afgelegd ;

Overwegende dat eiseres zich in de voor het hof van beroep genomen conclusie beriep op de getuigenissen die zowel in het Frans als in het Nederlands in de processen-verbaal van getuigenverhoor zijn aangetekend ; dat in dit opzicht eiseres uitdrukkelijk de getuigenissen bedoelde die in het Nederlands in het proces-verbaal van 29 november 1962 werden opgenomen ;

Overwegende dat het arrest vaststelt dat « de gedingstukken regelmatig werden overgelegd » ; dat het niettemin slechts over de door eiseres ingestelde vordering tot echtscheiding uitspraak doet na uit de debatten te hebben geweerd, « zonder erop acht te slaan, alle in het Nederlands opgestelde stukken waarvan de vertaling niet bij de huidige procedure is gevoegd » ;

Overwegende dat de rechter in hoger beroep acht moest slaan op alle getuigenissen die in de processen-verbaal van getuigenverhoor waren opgenomen ; dat zo hij de taal nietkende waarin sommige getuigenissen waren afgelegd, hij passende maatregelen diende te nemen om ervan de vertaling te bekomen ;

Dat door uit de debatten een gedeelte van de stukken te weren die regelmatig aan het hof waren voorgelegd en waarop eiseres haar vordering wilde steunen, het hof van beroep afbreuk heeft gedaan aan het recht van de verdediging en aldus het algemeen beginsel heeft miskend dat dit recht bekrachtigt ;

Dat het middel gegrond is ;

Om deze redenen :

Vernietigt het bestreden arrest in zover het aan eiseres haar rechtsvordering ontzegt en haar in een gedeelte van de kosten veroordeelt ;

Beveelt dat van dit arrest melding zal worden gemaakt op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing ;

Houdt de kosten aan opdat hierover door de feitenrechter zou worden beslist ;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van beroep te Luik.

NOOT. — Vergelijk : de in een vreemde taal opgemaakte bescheiden welke de partij die ze voorbrengt, zij het de verdachte, aan het vonnisgerecht wenst over te leggen, moeten door de zorgen van die partij vertaald worden in de taal van de rechtspleging (Cass. 2e kamer, 29 april 1968, Arr. Cass. 1968 ; Pas. 1968, I, 1020).

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 25 september 1969.

Voorzitter : M. Valentin.

Raadsheer-verslaggever : M. Legros.

Procureur-generaal : M. Ganshof van der Meersch.

1. **Vennootschappen. — N.V. — Raad van beheer. — Vertegenwoordigingsmacht. — Slechts als college.**
2. **Vennootschappen. — N.V. — Bekendmakingen. — Ontslagning van beheerder. Tegenwerpelijkheid aan derden.**

1. *De raad van beheer van een naamloze vennootschap is slechts als college, samengesteld uit al de personen die het mandaat van beheerder ontvangen hebben, het wettelijk orgaan dat bevoegdheid heeft om deze rechtspersoon te vertegenwoordigen en om voor deze in rechte op te treden.*

2. *De ontslagningen van de beheerders van de naam-*

loze vennootschappen worden, naar luid van art. 12 vennootschapswet, in het Staatsblad bekendgemaakt op straffe van niet te kunnen worden tegengeworpen aan derden, die ze desniettemin kunnen invoepen.

Hoewel art. 11 vermeldt dat de vennoten de akten van de vennootschap niet kunnen invoepen tegen derden die vóór de bekendmaking hebben gehandeld, bestaat daarentegen de sanctie die bij art. 12 in de gevallen van niet-bekendmaking van de akten die het opsomt, onder meer de ontslagningen van de beheerders, erin dat ze niet kunnen worden tegengeworpen aan derden, zonder onderscheid.

N.V. Maison Severin Frères t./ Opsomer e.a.

Gelet op het bestreden arrest, op 4 januari 1967 door het Hof van beroep te Brussel gewezen ;

Over de eerste twee middelen, afgeleid, het eerste, uit de schending van de artikelen 11, 12, 13, van de wetten betreffende de handelsvennootschappen, gecoördineerd bij het koninklijk besluit van 30 november 1935 en die titel IX van boek 1 van het Wetboek van Koophandel vormen, 61, 443, 456 en 470 van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering,

doordat het bestreden arrest de op 25 oktober 1965 betekende akte van hoger beroep van eiseres nietig verklaart op grond dat in deze akte van hoger beroep bij de opsomming van de beheerders, die eiseres vertegenwoordigden, de naam van Fernand Dorignaux was weggelaten wiens ontslagning als beheerder, welke op 13 oktober 1965 was aangenomen, pas op 10 februari 1966 in de bijlagen van het Belgisch Staatsblad was bekendgemaakt, dat deze ontslagning aan de eerste verweerder niet kon worden tegengeworpen vóór 10 februari 1966, dat, derhalve, in de voornoemde akte van hoger beroep, ten gevolge van deze weglating van de naam van een van de beheerders, een van haar substantiële elementen ontbrak die noodzakelijk zijn om haar doel te kunnen bereiken,

terwijl, daar de ontslagning op 13 oktober 1965 van Fernand Dorignaux uit zijn functie van beheerder een vaststaand feit was, de weglating van de naam van deze persoon in de akte van hoger beroep van 25 oktober 1965 de nietigheid van dit exploit niet kon meebrengen, zelfs indien genoemde ontslagning op deze laatste datum nog niet was bekendgemaakt, aangezien deze bekendmaking niet wordt vereist opdat dit exploit alle substantiële elementen zou bevatten die noodzakelijk zijn om zijn doel te bereiken overeenkomstig voornoemde artikelen van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering,

en terwijl, van het ogenblik dat, zoals het bestreden arrest dat vaststelt, de ontslagning van Fernand Dorignaux in de bijlagen van het Belgisch Staatsblad van 10 februari 1966 was bekendgemaakt, eiseres in haar conclusie en haar eerste aanvullende conclusie op 23 november 1966 voor het hof van beroep genomen tegen de eerste verweerder kon aenvoeren dat de ontslagning van Fernand Dorignaux op 13 oktober 1965 was aangenomen, wat er niet op neerkwam deze ontslagning tegen te werpen aan een derde die, in de zin van voormelde artikelen van de wetten betreffende de handelsvennootschappen, vóór de bekendmaking zou hebben gehandeld ;

het tweede, uit de schending van de artikelen 97 van de Grondwet, 61, 173, 443, 456, 470 van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering, 11, 12 en 13 van de wetten betreffende de handelsvennootschappen, gecoördineerd bij het koninklijk besluit van 30 november 1935,

doordat het bestreden arrest de akte van hoger beroep van eiseres nietig verklaart op grond dat in deze akte bij de opsomming van de beheerders die eiseres in hoger beroep vertegenwoordigden de naam van Fernand Dorignaux werd weggelaten wiens ontslagning als beheerder, wel-

ke op 13 oktober 1965 was aangenomen, pas op 10 februari 1966 in de bijlagen van het Belgisch Staatsblad werd bekendgemaakt » ; dat « de akte van hoger beroep de identiteit van alle beheerders moest opgeven » ; dat in de op 25 oktober 1965 betekende akte van hoger beroep, ten gevolge van de weglating van de identiteit van een van hen, een van haar substantiële elementen ontbreekt die noodzakelijk zijn om haar doel te kunnen bereiken en dat artikel 173, lid 1, van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering vreemd is aan zodanige nietigheid ; dat tenslotte « de ontslagneming van de beheerder, Fernand Dorignaux, hem (aan de eerste verweerder) niet kan worden tegengeworpen vóór 10 februari 1966 en te zijnen opzichte de akte van hoger beroep van 25 oktober 1965 getroffen blijft door een nietigheid die vreemd is aan artikel 173, paragraaf 1, van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering » ,

terwijl de aangevoerde nietigheid er niet in bestond dat de in het exploit vermelde personen niet diegenen waren die werkelijk het mandaat hadden van beheerder van eiseres voor wie zij konden optreden, maar alleen dat de ontslagneming van een beheerder, wiens naam niet was vermeld in het exploit, niet was bekendgemaakt, en een dergelijke nietigheid, die de hoofdinhoud zelf van de akte niet aantastte, niet kon worden toegestaan tenzij het bewezen was dat ze de belangen van de verweerders had geschaad, wat het bestreden arrest niet vaststelt :

Overwegende dat, vóór de inwerkingtreding van artikel 703 van het Gerechtelijk Wetboek, wanneer een naamloze vennootschap eiseres was en door haar raad van beheer in rechte vertegenwoordigd was, de akte of het exploit van rechtsingang, op straffe van nietigheid, respectievelijk de naam, het beroep en de woonplaats van de verweerders moest vermelden ;

Overwegende dat de raad van beheer van een naamloze vennootschap slechts als college, samengesteld uit al de personen die het mandaat van beheerder ontvangen hebben, het wettelijk orgaan is dat bevoegdheid heeft om deze rechtspersoon te vertegenwoordigen en om voor deze in rechte op te treden ;

Overwegende dat een naamloze vennootschap door bemiddeling van haar raad van beheer slechts dan op geldige wijze hoger beroep kon instellen wanneer zij in de akte van hoger beroep de identiteit van alle beheerders vermeldde ;

Overwegende dat het tegenover derden, in dit opzicht, zonder belang is dat de ontslagneming van de beheerder, wiens identiteit niet werd vermeld, vóór de datum van het hoger beroep werd aangenomen, indien deze ontslagneming pas na deze datum in de bijlagen van het Belgisch Staatsblad werd bekendgemaakt ;

Dat immers de ontslagnemingen van de beheerders van naamloze vennootschappen, naar luid van artikel 12 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen, in het Staatsblad worden bekendgemaakt op straffe van niet te kunnen worden tegengeworpen aan derden, die ze desniettemin kunnen inroepen ;

Dat aldus de door de eerste verweerder aangevoerde nietigheid van de akte van hoger beroep niet voortvloeit uit het gebrek aan bekendmaking van de ontslagneming van een beheerder, maar uit de weglating in deze akte van hoger beroep van de naam, het beroep en de woonplaats van een beheerder wiens ontslagneming, daar ze niet was bekendgemaakt, aan deze verweerder niet kon worden tegengeworpen ;

Overwegende, tenslotte, dat eiseres tevergeefs betoogt dat zij gerechtigd was aan de eerste verweerder de ontslagneming tegen te werpen van de beheerder wiens identiteit niet was vermeld in de akte van hoger beroep, daar deze verweerder niet had gehandeld vóór de bekendmaking » ;

Dat immers, hoewel artikel 11 van de wetten betreffen-

de de handelsvennootschappen vermeldt dat de vennoten de akten van de vennootschap niet kunnen inroepen tegen derden die vóór de bekendmaking hebben gehandeld, daarentegen, de sanctie die bij artikel 12 van genoemde wetten is bepaald in de gevallen van niet-bekendmaking van de akten die het opsomt, onder meer de ontslagnemingen van de beheerders, erin bestaat dat ze niet kunnen worden tegengeworpen aan derden, zonder onderscheid ;

Dat, derhalve, de beslissing wettelijk verantwoord is en de middelen dus niet kunnen worden aangenomen ;

Over het derde middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 97 van de Grondwet, 1319, 1320, 1322 van het Burgerlijk Wetboek, 11, 12 en 13 van de wetten betreffende de handelsvennootschappen, gecoördineerd bij het koninklijk besluit van 30 november 1935.

doordat, eerste onderdeel, het bestreden arrest het hoger beroep van eiseres tegen de tweede en de derde verweerder niet ontvankelijk verklaart op grond dat in de akte van hoger beroep van 25 oktober 1965 bij de opsomming van de beheerders, die eiseres vertegenwoordigden, de naam van Fernand Dorignaux was weggelaten wiens ontslagneming a's beheerder, welke op 13 oktober 1965 was aangenomen, pas op 10 februari 1966 in de bijlagen van het Belgisch Staatsblad was bekendgemaakt, en dat deze ontslagneming aan derden niet kon worden tegengeworpen vóór deze laatste datum, zonder te antwoorden op het middel dat eiseres in haar eerste en tweede aanvullende conclusie genomen voor het hof van beroep had afgeleid uit het feit dat de tweede en de derde verweerder geen derden waren in de zin van voormelde artikelen van de gecoördineerde wetten betreffende de handelsvennootschappen, daar de hoedanigheid van vennoot van deze beide verweerders hieruit volgde dat zij, zowel vóór als na de indiening van de akte van hoger beroep, op de algemene vergaderingen waren verschenen en bij die gelegenheden effecten van de vennootschap hadden gedeponeerd welk gebrek aan antwoord met een ontbreken van de bij artikel 97 van de Grondwet vereiste motivering gelijkstaat ;

tweede onderdeel, het bestreden arrest, na te hebben verklaard dat het hoger beroep van eiseres tegen de eerste verweerder niet ontvankelijk was, ten gevolge van de hierboven gepreciseerde weglating en niet-bekendmaking, beslist dat het hoger beroep van eiseres tegen de tweede en de derde verweerder zonder voorwerp was.

terwijl de eerste verweerder, bij het inleidende exploit van 7 januari 1964, eiseres had laten dagvaarden ten einde haar te horen veroordelen om hem een bedrag van 900.000 frank als vergoeding wegens een zogenaamde verbreking van contract te betalen ; eiseres, bij het exploit van oproeping in tussenkomst en in vrijwaring van 3 april 1964, de tweede en de derde verweerder had laten dagvaarden ten einde hen te horen veroordelen om haar hoofdelijk te vrijwaren en schadeloos te stellen voor alle veroordelingen die te haren laste ten voordele van de eerste verweerder zouden worden uitgesproken ; het beroepen vnnis van 4 oktober 1965 van de Rechtbank van koophandel te Brussel de hoofdvordering van de eerste verweerder tegen eiseres gegrond had verklaard en aan eiseres haar rechtsvordering tot vrijwaring tegen de tweede en de derde verweerder had ontzegt, zodat, nu het hoger beroep van eiseres tegen de eerste verweerder niet ontvankelijk was verklaard, het geschil tussen eiseres en de tweede en de derde verweerder met betrekking tot hun verplichting om eiseres te vrijwaren voor de te haren laste uitgesproken veroordeling bleef bestaan, het hoger beroep van eiseres tegen deze beide laatste verweerders niet zonder voorwerp was geworden, en het bestreden arrest, door uitspraak te doen zoals het zulks heeft gedaan, de bewijskracht heeft miskend die door de artikelen 1319, 1320 en 1322 van het Burgerlijk Wetboek aan voornoemde

exploiten van 7 januari 1964 en 3 april 1964 en aan het be-
roepen vonnis van 4 oktober 1965 is gehecht.

en terwijl in elk geval geen enkele vaststelling van het
bestreden arrest het mogelijk maakt te weten te komen
om welke reden het hoger beroep van eiseres tegen de
beide laatste verweerders zonder voorwerp is geworden,
zodat, wat dat betreft, het bestreden arrest niet met rede-
nen is omkleed overeenkomstig artikel 97 van de Grond-
wet :

Wat het eerste onderdeel betreft :

Overwegende dat uit het arrest blijkt dat het hoger
beroep tegen de tweede en de derde verweerder zonder
voorwerp werd verklaard wegens de beslissing van niet-
ontvankelijkheid van het hoger beroep tegen de eerste
verweerder ;

Dat dit onderdeel van het middel op een onjuiste uit-
legging van het arrest steunt en derhalve feitelijke grond-
slag mist ;

Wat het tweede onderdeel betreft :

Overwegende dat de niet-ontvankelijkheid van het ho-
ger beroep van eiseres tegen de eerste verweerder niet
alle bestaansredenen ontnam aan haar hoger beroep tegen
de tweede en de derde verweerder ;

Dat immers eiseres, die door de eerste rechter werd ver-
oordeeld tot betaling aan de eerste verweerder van het
bedrag dat hij van haar vorderde, en aan wie haar rechts-
vordering tot vrijwaring tegen de tweede en de derde
verweerder werd ontzegd, er belang bij had haar rechts-
vordering tot vrijwaring aan de rechter in hoger beroep
voor te leggen, zelfs wanneer haar hoger beroep tegen de
eerste verweerder niet ontvankelijk was verklaard ;

Dat dit onderdeel van het middel gegrond is ;

Om deze redenen :

Verwerpt de voorziening in zover ze gericht is tegen de
eerste verweerder ;

Vernietigt het bestreden arrest in zover dit het hoger
beroep tegen de tweede en de derde verweerder, die in
vrijwaring werden opgeroepen, zonder voorwerp heeft
verklaard en eiseres in de kosten van dit hoger beroep
heeft veroordeeld ;

Beveelt dat van dit arrest melding zal worden gemaakt
op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing ;

Veroordeelt eiseres in de kosten van haar voorziening
tegen de eerste verweerder ; houdt het overige van de
kosten aan opdat hierover door de feitenrechter zou wor-
den beslist ;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van be-
roep te Luik.

NOOT. — Zie Cass. 6 juni 1968, Arr. Cass. 1968, 1212, Pas.
1968, I, 1145.

HOF VAN CASSATIE.

1e Kamer. — 5 september 1969.

Voorzitter : M. Belpaire.

Raadgever-verslaggever : Ridder de Schaetzen.

Advocaat-generaal : M. Dumon.

Advocaten : Mrs. De Bruyn en Demeur.

*De burgerlijke aansprakelijkheid van de Staat kan ont-
staan onder meer wanneer een openbare weg, zoals hij
aangelegd is, aan de gebruikers niet verstrekt datgene
wat deze, overeenkomstig de bestemming van de weg,
ervan mogen verwachten of wanneer de Staat verzuimt
een zodanige weg in een normale toestand en zonder
gebrek te onderhouden of nog wanneer hij tekort komt
aan zijn algemene verplichting van voorzichtigheid door
de gevaren niet te signaleren welke de weg vertoont.*

*De verplichting van de gemeentelijke overheden om
zorg te dragen voor de veiligheid van de weggebruik-
ers slaat op de openbare weg, die aan de Staat toebe-
hoort en die over het grondgebied van de betrokken
gemeenten loopt.*

*Hieruit vloeit voort dat én de Staat én de gemeente
tegenover de weggebruikers de verplichting hebben om
over de veiligheid te waken van de gebruikers van de
aldus bedoelde openbare weg.*

*Wanneer een ongeval aan een weggebruiker is over-
komen, behoort het de rechter te bepalen of de Staat
en de gemeente beiden of een van hen, met inachtnem-
ing van de omstandigheden van de zaak, aan hun
hierboven vermelde verplichting tekort zijn gekomen
en of deze tekortkoming al dan niet met de geleden
schade een oorzakelijk verband vertoont. Wanneer
én de Staat én de gemeente een fout hebben begaan
die in oorzakelijk verband staat met de schade en zij bei-
den de verplichting hebben de benadeelde te vergoe-
den, zijn de Staat en de gemeente, in hun onderlinge
verhoudingen, gehouden bij te dragen tot het vergoeden
van de schade veroorzaakt door hun respectieve fouten.*

Belgische Staat t./ Gemeente Zonhoven.

Gelet op het bestreden vonnis, op 24 oktober 1966 in
hoger beroep gewezen door de Rechtbank van eerste aan-
leg te Hasselt ;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artike-
len 50, eerste en laatste lid van het decreet van 14 decem-
ber 1789 betreffende de oprichting van de gemeenten, 3, 1°,
van titel XXI van het decreet van 16-24 augustus 1790 op
de rechterlijke organisatie, 1382, 1383, 1384 van het Bur-
gerlijk Wetboek en 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden vonnis, hetwelk de veroordeling
van eiser bevestigt tot het vergoeden van de schadelijke
gevolgen van een door een verzakking van de rijbaan veroor-
zaakt ongeval en erop wijst dat deze verzakking niet
gesignaleerd was, niettemin de rechtsvordering van eiser
tegen verweerster afwijst, op de gronden dat artikel 3, 1°,
van het decreet van 16-24 augustus 1790 «aan de gemeen-
ten alleen een politionale bevoegdheid geeft doch deze niet
de plicht oplegt in de plaa's van de Staat op te treden
wanneer hij in gebreke blijft ; dat het aldus aan de Staat
geen rechtgrond geeft om de gemeente Zonhoven in vrij-
waring te roepen ».

terwijl de artikelen 50, eerste en laatste lid, van het de-
creet van 14 december 1789 en 3, 1°, van titel XI van het
decreet van 16-24 augustus 1790 dienen te worden uitge-
legd in deze zin dat zij aan de gemeentelijke overheden
niet alleen de macht toekennen, maar hun meteen de ver-
plichting opleggen zorg te dragen voor de veiligheid van
het verkeer in de straten en dat deze verplichting zich
uitrekt tot de gedeelten van de aan de Staat toebehoren-
de openbare wegen die door de gemeente lopen, zodat het
vonnis, door het tegendeel te beslissen, voormelde wetsbe-
palingen geschonden heeft, alsmede de artikelen 1382, 1383
en 1384 van het Burgerlijk Wetboek, welke degene, die
door zijn schuld een schade heeft veroorzaakt, verplichten
deze schade te vergoeden, en terwijl in elk geval het von-
nis niet naar de eis van de wet met redenen omkleed is in
zover het de rechtsvordering van eiser tegen verweerster

**Onrechtmatige overheidsdaad. — Openbare weg die aan
de Staat toebehoort en die over het grondgebied van een
gemeente loopt. — Verplichtingen van de Staat en van
de gemeente. — Verkeersongeval. — Onderlinge verhou-
dingen tussen Staat en gemeente.**

verwerpt op de vorenaangehaalde gronden die verkeerd zijn en de beslissing niet wettelijk kunnen dragen, aldus artikel 97 van de Grondwet schendende :

Overwegende dat, gedagvaard voor de vrederechter door zekere Van Reppelen ten einde zich te horen veroordelen tot schadeloosstelling van laatstgenoemde doordat zijn auto, rijdende over een rijksweg, op het grondgebied van de verwerende gemeente, terecht kwam in een niet gesignaleerde verzakking, eiser op zijn beurt de verwerende gemeente dagvaarde om te horen bevelen dat zij gehouden was tussen te komen in voormelde eis ten einde hem te vergoeden voor alle veroordelingen die tegen hem zouden kunnen uitgesproken worden ;

Dat het vonnis, beslissende dat eiser aansprakelijk is voor de ongevallen die zich op de rijkswegen voordoen wanneer deze te wijten zijn aan de slechte toestand van de rijbaan waaraan de weggebruiker zich niet kon verwachten, na te hebben vastgesteld dat ten deze zich ter plaatse van het ongeval wel degelijk een verzakking van de rijbaan had voorgedaan, die niet gesignaleerd was en als onverwacht te beschouwen was, en dat deze verzakking de schade aan de auto van Van Reppelen had veroorzaakt, bij bevestiging van de beroepen beslissing, eiser veroordeelt tot het betalen van schadevergoeding, steunende daartoe op de artikelen 1382, 1383 en 1384 van het Burgerlijk Wetboek ; dat nochtans, bij wijziging van de beroepen beslissing, het vonnis de vordering van eiser tegen de verwerende gemeente afwijst en deze buiten zake stelt, daartoe steunende hierop dat luidens artikel 3, 1°, van het decreet van 16-24 augustus 1790 de gemeenten op hun grondgebied te zorgen hebben voor al wat de veiligheid van de publieke wegen aangaat en dat mogelijk in die zin de benadeelde zich tegen verweerster had kunnen richten, hetgeen hij echter niet deed, maar dat voormeld decreet aan de gemeenten alleen een politionele bevoegdheid geeft doch deze niet de plicht oplegt in de plaats van de Staat op te treden wanneer deze in gebreke blijft, zodat het aan eiser geen rechtsgrond geeft om verweerster in tussenkomst te roepen ;

Overwegende dat de burgerlijke aansprakelijkheid van de Staat kan ontstaan onder meer wanneer een openbare weg zoals hij aangelegd is, aan de gebruikers niet verstrekt datgene wat deze, overeenkomstig de bestemming van de weg, ervan kunnen verwachten of wanneer de Staat verzuimt dergelijke weg in een normale toestand en zonder gebrek te onderhouden of nog wanneer hij tekort komt aan zijn algemene verplichting van voorzichtigheid door de gevaren niet te signaleren welke deze weg vertoont ;

Overwegende dat de verplichting van de gemeentelijke overheden om zorg te dragen voor de veiligheid van de weggebruikers slaat op de openbare weg die aan de Staat toebehoort en die over het grondgebied van de betrokken gemeenten loopt ;

Overwegende dat hieruit voortvloeit dat én de Staat én de gemeente tegenover de weggebruikers de verplichting hebben om over de veiligheid te waken van de gebruikers van de aldus bedoelde openbare weg ;

Overwegende dat wanneer een ongeval, zoals het onderhavige, aan een weggebruiker is overkomen, het de rechter behoort te bepalen of de Staat en de gemeente beiden of een van hen, met inachtneming van de omstandigheden van de zaak, aan hun hiervoor vermelde verplichting te kort zijn gekomen en of deze tekortkoming al dan niet met de geleden schade een oorzakelijk verband vertoont ;

Overwegende dat ingeval én de Staat én de gemeenten een fout hebben begaan die in oorzakelijk verband staat met de schade, zij beiden de verplichting hebben de benadeelde te vergoeden, de Staat en de gemeente, in hun onderlinge verhoudingen, gehouden zijn bij te dra-

gen tot het vergoeden van de schade veroorzaakt door hun respectieve fouten ;

Overwegende, dienvolgens, dat het vonnis hetwelk, om de vordering van eiser tegen verweerster niet gegrond te verklaren, zich er toe beperkt te releveren « dat voormeld decreet (van 16-24 augustus 1790) alleen een politionele bevoegdheid geeft doch deze (de gemeente) niet de plicht oplegt in de plaats van de Staat op te treden wanneer hij in gebreke blijft », zonder na te gaan of verweerster al dan niet een fout heeft begaan welke in oorzakelijk verband met de schade is, zijn beslissing niet wettelijk rechtvaardigt ;

Dat het middel gegrond is ;

Om deze redenen :

Vernietigt het bestreden vonnis, doch slechts in zover het uitspraak heeft gedaan op de vordering van eiser tegen verweerster ;

Beveelt dat melding van dit arrest zal gemaakt worden op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing ;

Houdt de kosten aan ; zegt dat erover door de feitenrechter zal beslist worden ;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar de Rechtbank van eerste aanleg te Tongeren, zitting houdende in hoger beroep.

HOF VAN BEROEP TE GENT

7e Kamer. — 6 november 1969.

Voorzitter : M. De Grootte.

Raadsheren : Janssen en De Buck.

Adv.-Gen. : Mr. Versée.

Advocaat : Mr. Ampe.

Afstamming. — Ontkenning vaderschap. — Termijn. — Overspel. — Verbergen van geboorte. — Bewijs dat ontkenner de vader niet is.

1. *Het verbergen van de geboorte is niet enkel een ontvankelijkheidsvereiste, maar ook ten gronde een aanduiding dat de ontkenner de vader niet is.*
2. *Voor het bewijs dat de ontkenner de vader niet is komen naast het verbergen van de geboorte ook nog in aanmerking : de overtuiging van de moeder en de bijzit dat het kind door deze laatste verwekt werd ; het feit dat de moeder en de ontkenner elkander verlaten hebben binnen de eerste acht dagen van de wettelijke periode van conceptie ; het feit dat de bevalling zich voordeed meer dan negen maanden na de feitelijke scheiding ; het feit dat de moeder reeds met een ander man in kennis was vóór de wettelijke periode van conceptie zodat tussen de echtgenoten een gespannen toestand heerste vanaf het begin van de wettelijke periode van conceptie.*

Van G. t./ T.

Appellant heeft tijdig en op een naar de vorm regelmatige wijze hoger beroep aangetekend tegen een vonnis van de rechtbank van eerste aanleg te Brugge dd. 13 februari 1967 waarvan de uitgifte wordt overgelegd.

Naar de voorschriften van art. 751 G.W., en met inachtneming van de termijn door dit artikel bepaald, werd aan geïntimeerden die niet verschenen zijn en die niet geconcludeerd hebben, bij gerechtsbrief kennis gegeven van dag, uur en plaats van de zitting waarop arrest zou worden gevorderd.

In openbare terechtzitting heeft appellant zijn middelen

en conclusies voorgedragen en werd het Openbaar Ministerie gehoord. De stukken werden ingezien.

I. - Ontvankelijkheid van de eis :

Het kind Katrien waarvan de ontkenning wordt gevorderd, werd geboren op 29 augustus 1966. De eis tot ontkenning werd ingeleid bij exploit van 18 oktober 1966. Zoals hieronder nader zal worden aangetoond werd de geboorte aan appellant verborgen gehouden. Hij diende de rechtsvordering derhalve in te stellen binnen de twee maand na de ontdekking van het bedrog. Hij legt een afschrift voor van een brief door kapitein Claessen op 10 oktober 1966 aan geïntimeerde Titeca gestuurd, a's antwoord op een aanvraag die zij op 13 oktober 1966 had ingediend in verband met de kinderbijslagen. De uitleg van appellant dat hij pas einde september 1966 kennis kreeg van de geboorte is dus alleszins aanvaardbaar.

Bij beslissing van de familieraad dd. 14 oktober 1966 werd tweede geïntimeerde aangeduid als voogd ad hoc. De rechtsvordering werd tegen hem ingeleid in tegenwoordigheid van de moeder. Er werd derhalve voldaan aan de vormvereisten en aan de termijnen zoals die door de wet zijn voorgeschreven. De eis is ontvankelijk.

II. - Betreffende de grond van de zaak :

Er kan geen sprake zijn van een ontkenning op grond van art. 312 B.W. Appellant is nooit in de natuurlijke onmogelijkheid geweest om tijdens de periode die wettelijk geacht wordt die der conceptie te zijn, gemeenschap te hebben met zijn echtgenote.

Hij kan evenwel het kind ontkennen op grond van overspel van de moeder, wanneer de geboorte hem verborgen werd gehouden en hij voldoende feiten aanvoert om te bewijzen dat hij de vader van het kind niet is.

Het kan niet ontkend worden dat de geboorte voor appellant werd verborgen gehouden. De geboorteaangifte werd gedaan door de vroedvrouw die verklaarde dat de vader « thans afwezig - woonplaats onbekend » was. Deze verklaring, vanzelfsprekend afgelegd op zeggen van geïntimeerde beantwoordde zeker niet aan de werkelijkheid. Laatsgenoemde wist wel waar haar man, die beroepsmilitair is, te vinden was, Haar aanvraag om kinderbijslagen bewijst dit ten overvloede. De valse verklaring bij de geboorteaangifte was dan ook niets anders dan een duidelijke wilsuïting om haar man van de geboorte onwetend te laten. Deze handelwijze dient als een bedrieglijk manoeuvre bestempeld te worden en tegen de vrouw uitgelegd te worden.

Het kan evenmin ontkend worden dat de vrouw overspel heeft gepleegd tijdens de wettelijke conceptieperiode.

Bij vonnis van 6 december 1966 van de Correctionele Kamer van de rechtbank te Brugge werd zij veroordeeld wegens overspel met Mally en dit voor een periode aanvangende op 31 maart 1966. In werkelijkheid is die periode van overspel veel vroeger begonnen. Tijdens de strafrechtelijke informatie heeft zij inderdaad bekend op 11 november 1965 haar man verlaten te hebben om samen met Mally te gaan samenwonen te Westkerke. Naar zij zelf heeft verklaard heeft zij vanaf die dag met die man geregeld geslachtsbetrekkingen onderhouden.

Nu de conceptieperiode zich uitstrekt van 2 november 1965 tot 2 maart 1966 is het onbetwistbaar dat geïntimeerde gedurende veruit het grootste deel van die periode in overspel heeft geleefd.

Aldus heeft appellant zowel de bedrieglijke verberging als het overspel bewezen. Hij mag derhalve alle feiten aanbrengen die moeten bewijzen dat hij de vader niet is. Dergelijke feiten zijn alleszins in voldoende mate aanwezig.

In de eerste plaats is er de verberging van de geboorte die niet alleen een element van ontvankelijkheid is maar

ook een aanwijzing dat de vrouw deze geboorte beschouwt als een gebeurtenis waarmede haar echtgenoot geen uitstaans heeft.

Hierbij aansluitend is er de overtuiging van betrokkenen die tijdens het informatieonderzoek, op een ogenblik dat er van huidige procedure nog geen sprake was, spontaan verklaard hebben dat hun onderlinge betrekkingen de zwangerschap van de vrouw hadden veroorzaakt.

Een derde aanwijzing is dat van geheel de wettelijke conceptieperiode, slechts een achtal dagen samenvallen met het verblijf van geïntimeerde onder het echtelijk dak. Waar het wettelijk vermoeden een brede marge voorziet en van 10 tot 6 maand loopt is de normale en gewone duur van de zwangerschap 9 maand en bestaat er dus een feitelijk vermoeden dat het kind verwekt is einde november d.i. een paar weken nadat geïntimeerde haar man had verlaten.

Tenslotte is er nog de omstandigheid dat geïntimeerde weggegaan is een drietal weken nadat zij Mally had leren kennen. Op dit ogenblik waren de verhoudingen tussen appellant en geïntimeerde zeer gespannen. Zij verklaarde in dit verband : « De ruzie is steeds verergerd tot op het ogenblik dat ik mijn echtgenoot heb verlaten ». Het is in die omstandigheden weinig waarschijnlijk dat de echtgenoten elkaar tijdens die laatste dagen intiem benaderd hebben.

Uit dit alles blijkt op voldoende overtuigende wijze dat appellant niet de vader is van het kind dat hij ontkent.

Het Hof, beslist op die gronden, na het advies gehoord te hebben van advocaat-generaal Versée,

Het hoger beroep is ontvankelijk en gegrond ;

Het aangevochten vonnis wordt vernietigd ;

De eis is ontvankelijk ;

De ontkenning van het vaderschap, gedaan door appellant Hendrik Van Gucht van het kind Katrien, Gaby, te Oostende op 29 augustus 1966 uit geïntimeerde Titeca Denise Maria geboren, is gegrond ; dienvolgens zal gezegd kind de naam Van Gucht niet meer morgen dragen, is appellant er de vader niet van en behoort het niet tot zijn familie.

Het beschikkend gedeelte van dit arrest, dat geacht wordt op tegenspraak te zijn geweest, zal overgeschreven worden in de registers van de burgerlijke stand der Stad Oostende en er zal melding van worden gemaakt in de rand van de geboorteakte.

Meteen worden alle meeromvattende of met de beschikkingen van dit arrest tegenstrijdige besluiten als ongegrond van de hand gewezen.

Eerste geïntimeerde wordt verwezen in de kosten van beide instanties begroot in hoger beroep ten bate van appellant op de som van 3.258 frank, de kosten van eerste aanleg ten bate van appellant en de kosten van beide aanleggen ten bate van geïntimeerden niet medegedeeld zijnde.

Het art. 24 van de wet van 15 juni 1935 werd bij de behandeling der zaak in acht genomen.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE GENT

6e Kamer. — 13 november 1969.

Voorzitter : M. Lucien Brunin.

Rechters : M.M. A. De Schrijver en J. D'Asseler.

Openbaar Ministerie : M. Jules D'Haenens, subst. P.K.

Advocaten : Mr. Urbain Schepens (Gent).

Atoonmenergie. — Ioniserende stralingen. — Bescherming van de bevolking. — Radioactieve stoffen. — Invoer. — Aanbod tot verkoop. — Verzuim van aangifte aan de provinciegouverneur. — Verzuim van vergunning door

Minister van Volksgezondheid. — Ingeroepen goede trouw en feitelijke onkunde niet dienend.

Terwijl bewezen werd dat ertsen, die natuurlijke uranium en thorium bevatten, en aldus als radioactieve stoffen zijn aangemerkt, waarop de bepalingen van het K.B. van 28-2-1963, houdende algemeen reglement op de bescherming van de bevolking en van de werknemers tegen het gevaar van de ioniserende stralingen, van toepassing zijn, en de persoon, die deze ertsen in het Rijk invoerde en vervolgens te koop aanbod, zich, door de ontleding ervan door bevoegde personen, vooreerst niet heeft doen voorlichten over hun samenstelling, is de door hem ingeroepen goede trouw en feitelijke onkunde zonder tel t.o.v. het verzuim van voorafgaande aangifte bij de provinciegouverneur met het oog op het verkrijgen van de vereiste vergunning eventueel af te leveren door de Minister van Volksgezondheid.

O.M. t./ de Ryckere, Edouard en Levie, Michel.

Teneinde terecht te staan terzake van :

De eerste en de tweede :

I. Bij inbreuk op het Koninklijk Besluit van 28 februari 1963, houdende algemeen reglement op de bescherming van de bevolking en van de werknemers tegen het gevaar van de ioniserende stralingen (B.S. 16-5-1963; err. B.S. 30-7-1963 en 29-8-1964), genomen in uitvoering van art. 2 der Wet van 29 maart 1958 (B.S. 30-4-1958) betreffende de bescherming van de bevolking tegen de uit ioniserende stralingen voortspruitende gevaren ;

A. Bij inbreuk op artikel 1 (1) en (2) van het K.B. van 28 februari 1963 :

1) te hebben ingevoerd, geproduceerd, vervaardigd, onder zich gehouden, vervoerd, gebruikt met commercieel, industrieel, wetenschappelijk, medisch of enig ander oogmerk, apparaten, installaties of stoffen die ioniserende stralingen kunnen verspreiden ;

2) te hebben te koop aangeboden, verkocht, afgestaan, onder bezwarende voorwaarden of kosteloos, stoffen die ioniserende stralingen kunnen uitzenden of toestellen of installaties die er bevatten, meer bepaald radioactieve stoffen, zoals omschreven in art. 2 van het K.B. van 28 februari 1963 die, krachtens art. 3, 2 — N.B. 2° dienen te worden gerangschikt in klasse III, als zijnde natuurlijke uranium en natuurlijke thorium dat hogere hoeveelheden bevat dan 1.10-4 Ci (uranium) en 1.1-6 Ci (thorium) zonder voorafgaande aangifte bij de provinciegouverneur om de in art. 8 K.B. van 28 februari 1963 voorziene vergunning te bekomen ;

B. Bij inbreuk op art. 38 (1) van het K.B. van 28 februari 1963, zich schuldig te hebben gemaakt aan in- of doorvoer van radioactieve stoffen of toestellen die er bevatten, andere dan die van Klasse IV, en met name van radioactieve stoffen behorend tot klasse III, als persoon of onderneming die niet vergund is door de Minister van Volksgezondheid en van het Gezin ;

C. Bij inbreuk op art. 31 (2) b en c van het K.B. van 28 februari 1963, nagelaten te hebben, op de buitendeuren en -wanden van de lokalen waarin één of meer ioniserende stralingsbronnen worden aangewend, opgeslagen of in bezit gehouden, op de voertuigen, colli en recipiënten waarin zulke bronnen vervoerd of bevat worden, de symbolen en vermeldingen aan te brengen omschreven in het artikel 31 (1), (2), (3) en (4) van het K.B. van 28 februari 1963 ;

D. Bij inbreuk op art. 20 (1)-a van het K.B. van 28 februari 1963 nagelaten te hebben de onontbeerlijke maatregelen te treffen om het innemen, inademen of elke niet gecontroleerde indringing van radioactieve stoffen in het

lichaam, alsook elk rechtstreeks contact van het lichaam met die stoffen te voorkomen ;

de feiten gepleegd zijnde wat de eerste betreft :

— Telastelegging I-A-1, te Gent en te Merelbeke, in de periode, ononderbroken lopend van 4 april 1964 tot 3 januari 1968 ;

— Telastelegging I-A-2, te Gent en te Merelbeke, herhaalde malen en op verschillende tijdstippen tussen 4 april 1964 en 3 januari 1968, o.m. omstreeks 7 mei 1966 ;

— Telasteleggingen I-B, C en D te Gent en te Merelbeke in de periode, ononderbroken lopend van 4 april 1964 tot 3 januari 1968 ;

de feiten gepleegd zijnde wat de tweede betreft, met samenhang :

—Telastelegging I-A-1, te Antwerpen in de periode ononderbroken lopend van 12 februari 1965 tot 16 maart 1968 ;

— Telastelegging I-A-2, te Merelbeke en elders in het Rijk, herhaalde malen en op verschillende tijdstippen tussen 12 februari 1965 en 16 maart 1968, o.m. op 21 juni 1966 ;

— Telasteleggingen I-B, C en D, te Antwerpen in de periode, ononderbroken lopend van 12 februari 1965 tot 16 maart 1968 ;

De tweede :

II. Bij inbreuk op het Koninklijk Besluit van 28 februari 1963, houdende algemeen reglement op de bescherming van de bevolking en van de werknemers tegen het gevaar van de ioniserende stralingen (B.S. 16-5-1963; err. B.S. 30-7-63 en 29-8-1964), genomen in uitvoering van art. 2 der wet van 29 maart 1958 (B.S. 30-4-1958) betreffende de bescherming van de bevolking tegen de uit ioniserende stralingen voortspruitende gevaren ;

E. Bij inbreuk op de artikelen 20 (1) en 27-2° nagelaten te hebben er voor te zorgen dat de blootstelling van de personen en de werknemers aan de ioniserende straling zo zwak mogelijk was en het aantal van aan die straling blootgestelde personen en werknemers zo beperkt mogelijk was, doordat wanneer de pantsering het enig gebruikte beschermingsmiddel is, de bij aanraking van het oppervlak van de pantsering ontvangen dosis meer bedroeg dan 2 millirem/uur.

— De feiten gepleegd zijnde, met samenhang te Antwerpen in de periode, ononderbroken lopend van 12 februari 1965 tot 16 maart 1968 ;

Gehoord de verklaringen onder eed van de getuigen ;

Gehoord de heer J. D'Haenens, Substituut Procureur des Konings, in zijn vordering ;

Gehoord de eerste beklaagde de Ryckere Edouard in zijn middelen van verdediging, voorgedragen door hemzelf en door Meester U. Schepens, Advocaat te Gent ;

Overwegende dat de tweede beklaagde Levie Michel, alhoewel behoorlijk gedagvaard, ter terechtzitting niet verschijnt ;

Gezien het deskundig verslag van Prof. Dr. J. Hoste en deskundige Dr. O. Segaert ;

Wat de eerste beklaagde betreft :

Overwegende dat deze beklaagde een zekere hoeveelheid ertsen ingevoerd heeft die te Merelbeke, — ongeveer 30 kg, — en te Gent bij de firma De Baerdemacker — ongeveer 300 kg — teruggevonden werden ;

Overwegende dat deze ertsen dezelfde oorsprong hebben ;

Overwegende dat zowel het pak te Merelbeke, ten huize van de eerste beklaagde, gevonden, als deze gevonden bij de firma De Baerdemacker, allen radioactief waren ; dat daarenboven deze pakken geen verschil vertoonden, noch door de verpakking zelf, noch door een of andere identificatie ;

Overwegende dat tijdens het onderzoek door de beklagde nooit gezegd is geweest dat al deze ertsen niet dezelfde waren noch dat er een verschil zou bestaan in kwaliteit tussen de inhoud van deze verschillende pakken ;

Overwegende dat de gerechtsdeskundigen aldus gerechtigd waren hun taak te verrichten door het prelevieren van een staal en op dit staal hun berekeningen te maken ;

Overwegende dat het deskundig onderzoek het bewijs geleverd heeft dat de ingevoerde ertsen natuurlijke uranium en thorium bevatten die ten minste dienen gerangschikt te worden onder de klasse III door het K.B. van 23-2-1963 voorzien ;

Overwegende dat de telastelegging omschreven sub. lit. I-A-1 aldus bewezen is ;

Overwegende dat de bundel aantoonde dat de eerste beklagde deze produkten aan menigvuldige personen te koop aangeboden heeft, zodat de telastelegging omschreven sub. lit. I-A-2 insgelijks bewezen is ;

Overwegende dat niet betwist wordt dat deze beklagde geen vergunning van de Minister van Volksgezondheid en van het Gezin bekomen had ; dat de telastelegging omschreven sub. lit. I-B aldus eveneens bewezen is ;

Overwegende dat uit de elementen van het onderzoek bewezen is dat de door de wet voorgeschreven symbolen en vermeldingen op de pakken niet vermeld werden en dat de ontbeerlijke, door de wet vereiste, maatregelen niet getroffen werden, zodat de telasteleggingen omschreven sub. litt. I-C en I-D ook bewezen zijn ;

Overwegende dat de eerste beklagde ten onrechte in zijn besluiten opmerkingen maakt aangaande de analyse van de ertsen die te Antwerpen gevonden werden, daar hij niet vervolgd wordt voor enig feit in verband met de invoer van radioactieve stoffen in deze stad ;

Overwegende dat de eerste beklagde zijn goede trouw en zijn feitelijke onkunde inroept ; dat al de elementen van de bundel aantonen dat hij wel wist dat hij radioactieve stoffen te koop aangeboden heeft en dat, indien hij persoonlijk geen kennis had van het gevaar van deze stoffen, hij zich had moeten laten voorlichten door de analyse ervan door bevoegde personen ;

Overwegende dat de andere kritieken, uitgebracht tegenover de werkwijze van de deskundigen, niet kunnen weerhouden worden ;

Overwegende dat al de weerhouden telasteleggingen sub. litt. I-A-1 en 2, I-B, I-C en I-D in hoofde van de eerste beklagde en gepleegd te Gent en Merelbeke, onderling en samen het uitwerksel zijn van éénzelfde misdadige gedraging ; dat derhalve één straf dient toegepast te worden, de zwaarste ;

Wat de tweede beklagde betreft :

Overwegende dat om dezelfde redenen de feiten I-A-1 te Antwerpen, I-A-2 te Merelbeke, I-B, I-C en I-D te Antwerpen gepleegd, bewezen zijn ; dat de feiten sub. lit. III E, met samenhang te Antwerpen gepleegd, insgelijks bewezen zijn ;

Overwegende dat al deze feiten onderling en samen het uitwerksel zijn van éénzelfde misdadige gedraging ; dat één straf dient toegepast te worden, de zwaarste ;

Om deze redenen,

en gelet op de volgende artikelen door de Heer Voorzitter aangeduid : art. 11, 12, 14, 16, 31, 32, 34, 35 en 41 der Wet van 15 juni 1935 ; art. 1. 2 en 3 der Wet van 5 maart 1952 ; art. 1/a-b Wet 25 oktober 1950 ; art. 162, 182, 184, 189, 190, 194 en 186 van het Wetboek van Strafvordering ; art. 1 (1 en 2), 3 (2), 20 (1), 27, 31 (2), 38 en 80 K.B. van 28.2.1963 (B.S. 15.5.1963) ; art. 2, 7 en 8 Wet van 29.3.1958 ; art. 38, 40, 41, 42, 43, 47, 48 en 65 van het Strafwetboek ;

De Rechtbank,

rechtdoende op tegenspraak voor de eerste ; bij verstek voor de tweede ;

Veroordeelt de beide beklagden, de eerste wegens de telasteleggingen sub. litt. I-A-1-2, I-B, I-C en I-D samen en de tweede wegens de telasteleggingen sub. litt. I-A-1-2, I-B, I-C, I-D en II-E, samen, ieder tot een geldboete van duizend frank ;

Verhoogt deze geldboeten met honderd negentig decimes, aldus gebracht op twintig duizend frank voor iedere boete van 1.000 frank ;

Beveelt dat bij gebreke binnen de termijn bepaald bij art. 40 van het Wetboek van Strafrecht, de geldboeten zullen mogen vervangen worden door een gevangenisstraf van drie maand voor ieder van 20.000 frank ;

Verwijst de veroordeelden ieder voor de helft in de kosten ten bate van de Staat, begroot op één en twintig duizend driehonderd en vijf frank voor het geheel ;

En aangezien het bedrag der proceskosten ten laste van eerste veroordeelde de 3.000 frank overschrijdt ;

De Rechtbank :

gelet op art. 2, 4 en 5 der Wet van 27.7.1871, gewijzigd door art. 1 en 2 der Wet van 1.3.1949 ;

Spreekt tegen de veroordeelde de Ryckere Edouard de lijfswang uit ; bepaalt de duur er van op drie maand ;

Verklaart verbeurd al de ingevoerde produkten, zowel te Merelbeke, Gent, als Antwerpen inbeslaggenomen, eigendom van de beklagden en die gediend hebben tot het plagen van het misdrijf ;

Zegt voor recht dat het Openbaar Ministerie de tenuitvoerlegging van onderhavig vonnis zal vervolgen.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE IEPER.

1e Kamer. — 12 november 1969.

Voorzitter : M. Talpe.

Rechters : Mrs. Couchuyt en Saverys.

Advocaten : Mrs. Favart en Vallaëys.

Merken. — Namaking. — «Molenaar». — Onderscheidend vermogen. — Eigenaam. — Afstandsleer.

Het gebruik van de woorden «De Molenaar» in de handelsnaam «Biscuiterie De Molenaar» is een namaking van het merk «Molenaar» dat aan de N.V. P. Molenaar en C^o's Meelfabrieken toebehoort. Dit laatste merk is weliswaar complex, maar de benaming «Molenaar» is essentieel. De toevoeging van het lidwoord «de» vermindert de gelijkenis niet.

Dat het merk van eiseres zijn oorsprong vindt in een eigenaam belet niet dat het zich door andere karakteristieken onderscheidt. Het woord «molenaar» is niet in het openbaar domein gevallen ter aanduiding van meelprodukten. De afstandsleer kan in overeenstemming gebracht worden met het Belgische merkenrecht, maar het blijkt niet dat er oudere gelijkaardige benamingen bestaan voor produkten die gelijkaardig zijn aan die van eiseres.

N.V. P. Molenaar & Co's Meelfabrieken t./ Seys.

De vordering van eiseres strekt ertoe te horen zeggen voor recht dat door de nerslegging en het gebruik van de benaming «De Molenaar» verweerder, zich plichtig heeft gemaakt aan namaak van de merken van eiseres «Molenaar» alsook aan aantasting van haar maatschappelijke benaming ;

Verweerder bijgevolg te horen veroordelen en verbod te horen opleggen om in de toekomst gebruik te maken van de benaming « De Molenaar » of van alle andere vatbare benamingen welke kunnen verwarring stichten met het essentieel element van verzoekster en van haar maatschappelijke benaming ;

Verweerder te horen veroordelen in betaling van vermeerdering of vermindering in de loop van het geding ;

Eiseres te horen toestaan om het vonnis te laten publiceren in drie periodieke belgische tijdschriften van haar keuze, in de franse of de nederlandse taal, onder de titel in grote letters « Gerechtelijk Herstel » op kosten van verweerster ;

Te horen nul en van geen waarde verklaren de boeking gedaan door verweerder ter griffie dezer Rechtbank op 29-1-1964 onder nummer 708 ;

Te horen zeggen dat het tussengekomen vonnis overgeschreven zal worden in rand van de akte van neerlegging voormeld door de zorgen van de heer griffier der rechtbank van de zetel, zodra het definitief zal zijn ;

Bij conclusies neergelegd op 15 oktober 1969 vordert verweerder bij wijze van wedereis voor tergend en roekeloos geding, een som van 50.000 fr. van eiseres op hoofdeis ;

* * *

Hoofdvordering :

Uit de voorgebrachte stukken blijkt dat eiseres op 28 december 1925 neerlegging deed ter griffie van de koop-handelsrechtbank te Brussel van haar fabrieks- en handelsmerk « Molenaar ». — Zelfde benaming werd naderhand telkens opnieuw door haar geregistreerd en tijdig vernieuwd te Genève of Brussel en had steeds betrekking op meelproducten ;

Verweerder deed langs zijn kant neerlegging van zijn handelsnaam « Biscuiterie De Molenaar » dit te Ieper op 29 januari 1964 ;

Tegen de vordering van eiseres werpt verweerder voor eerst op dat er tussen beide geen verwarringwekkende gelijkenis te vinden is en nl. :

— fonetisch, daar het woordenmerk van verweerder voorafgegaan wordt door het lidwoord « De », wat niet het geval is voor eiseres ;

— visueel, daar zijn merkenrecht naast de woorden « Biscuiterie De Molenaar » een molen met landschap vertoont, wat niet terug te vinden is in de embleem van eiseres ;

Het is juist dat, waar bij eiseres naast het woord « Molenaar » ook emblemen voorkomen, deze niet dezelfde zijn als bij verweerder. — Waar echter bij complexe handelsmerken een essentieel element wordt overgenomen, moet dit als namaking worden aangezien (Braun & Capitaine, Les Marques de Fabr. en de Comm. n° 20) ;

Welnu, het essentiële dat telkens in de handelsmerken van eiseres terugkomt en door verweerder werd overgenomen is wel de benaming « Molenaar » ;

Wat de fonetische gelijkenis betreft, ook hier moet men vooreerst zien naar het essentiële en het feit dat bij verweerder het lidwoord « de » voor de benaming « Molenaar » komt, vermindert de gelijkenis niet ;

Merken we daarbij op dat bij het beoordelen van namaking de gelijkenis meer belang heeft dan de verschillen en dat men zich op het standpunt moet stellen van de gewone koper (Braun & Capitaine, op. cit. nr. 163) ;

Verweerster werpt verder op dat het merkenrecht van eiseres zijn oorsprong vindt in een eigenaam. Op zichzelf is dit echter geen hinder van het ogenblik af dat het merk zich onderscheidt door andere karakteristieken, wat hier zeker het geval is ;

Verweerder beweert ook dat « molenaar » een generieke benaming is, eigen aan alle meelproducten en dus in het openbaar domein gevallen. Opdat een dergelijke benaming

in het openbaar domein zou vallen moet ze echter als natuurlijk bij het verkochte product behoren, ze moet de natuur en bestemming van het product aanduiden op een waarachtige, preciese en gebruikelijke wijze (Braun & Capitaine, op. cit. n° 32). — Welnu, « molenaar » behoort zeker niet precies en gebruikelijk bij het door verweerder verkochte product ;

Verweerder verwerpt tenslotte de aanspraken van eiseres op grond van de « theorie van de afstandsleer » komende uit het duitse recht en volgens dewelke « De eigenaar van een merk kan van een konkurrent niet eisen dat, deze bij de keuze van een merk, tussen dit merk en zijn eigen merk een afstand bewaart welke groter is dan de afstand welke hijzelf tussen zijn eigen merk en vroeger ingeschreven merken in acht genomen heeft, of welke hij vanwege jongere merken heeft geduld » (R.W. 1960-61, kol. 775 en volgende) ;

Dergelijke theorie kan in overeenstemming gebracht worden met het belgisch merkenrecht. Indien inderdaad oudere benamingen zouden bestaan gelijkaardig aan het merk van eiseres en voor gelijkaardige producten, dan zou het gebruik der benaming door eiseres gekozen niet voldoende onderscheid geven en dus in het openbaar domein gevallen zijn.

Ook voor de jongere benamingen van merken van gelijkaardige producten kan de theorie gelden indien deze de benaming in het openbaar domein deden vallen ;

De door verweerder tot staving van zijn afstandsleer ingeroepen benamingen dateren zeker niet van vóór 1925, datum waarop het merkenrecht van eiseres op de benaming « Molenaar » ontstaan is. — Voor het overige is de consonantie voldoende onderscheiden of gaat het om andere dan meelproducten, zodat de rechten van eiseres er niet door aangetast zijn.

De merkenbenaming door verweerder gedeponereerd maakt dus wel een nmaking uit van de merkenbenaming van eiseres.

Het behoort derhalve voormelde inschrijving van verweerder zonder waarde te verklaren.

Bij gebrek aan bewijzen over de omvang van de schade en gezien de producten van verweerder niet op ruime schaal verspreid schijnen, kan de schadevergoeding in billijkheid geraamd worden op 25.000 fr.

Om zelfde redenen kan de publicatie beperkt blijven tot « Het Wekelijks Nieuws », uitgegeven te Poperinge.

Wedereis :

Door de toekenning van de hoofdeis is de wedereis ipso facto ongegrond.

Om deze redenen,

.....

BURGERLIJKE RECHTBANK TE LEUVEN.

2e Kamer. — 7 februari 1969.

Voorzitter : M. Meulemans.

Rechters : M.M. De Cooman en Coelst.

Advocaten : Mrs. Willems en Derèze.

Internationaal privaatrecht. — Verkeersongeval in Duitsland. — Tussen Belgen. — Eis tot schadevergoeding. — Toepassing van de Duitse wet en rechtspraak.

In verband met een eis tot schadevergoeding wegens een verkeersongeval in Duitsland waarin Belgen betrokken zijn, moet de Duitse wet toegepast worden, daar op een onrechtmatige daad de lex loci delicti van toepassing is. Aangezien de rechtspraak slechts de toepassing is van

de wetgeving door de rechtsmachten, moet de Duitse wet en rechtspraak toegepast worden wat de schadevergoeding betreft. De beperking van de schadeloosstelling is niet in strijd met de Belgische openbare orde.

De Wachter t./ Iliens.

Overwegende dat partijen op 1 juli 1964 te Siegen (Duitsland) betrokken waren in een verkeersongeval; dat verweerder zijn verantwoordelijkheid niet betwist;

Overwegende dat de eis van aanlegger tot doel heeft schadeloosstelling te bekomen, daar er betreffende de omvang van de schade betwisting bestaat;

Overwegende dat verweerder beweert dat voor het berekenen der schade de Duitse rechtspraak dient toegepast;

Overwegende dat bij een verkeersongeval in Duitsland waarbij enkel Belgen betrokken zijn de Duitse wet van toepassing is; zelfs indien dit land het verdrag van Genève ondertekend heeft zulks niet tot resultaat aan de vreemdelingen, in casu partijen, rechten toe te kennen die strijdig zijn met de nationale wetgeving van dat land; op een onrechtmatige daad is de «lex loci delicti» van toepassing (art. 3 B.W.) - (cfr. Beroepshof Brussel 12/10/1962, Bull. Ass. 1963, 302 - Pas. 1963, II,120 - Cass. 13 april 1964, Bull. Ass. 1965,731 - Cass. 17 mei 1957, Pas. 1957, I, 1111 - L. Devos, Conflicts de Lois, I B, nr. 715);

Overwegende dat de rechtspraak slechts de toepassing is door de rechtsmachten van de wetgeving; dat terzake de Duitse wet en rechtspraak dienen toegepast wat de schadevergoeding betreft; zelfs de beperking van de schadeloosstelling is niet in strijd met onze nationale openbare orde (Beroep Gent 19 juni 1962, R.W. 1962-63, Kol. 845) omdat de schadevergoeding zoals bepaald bij art. 1382 van het Burgerlijk Wetboek niet behoort tot de wezenlijke bestanddelen van de Belgische morele politieke of economische orde;

Overwegende dat de beperking van de schadeloosstelling alleen betrekking heeft op de gevorderde derving, daar de Duitse rechtspraak slechts een vergoeding van derving toekent in uitzonderlijke gevallen die terzake niet aanwezig zijn; dat er echter wel een minderwaarde op de verkoopmarkt volgens de Duitse wet mag toegekend worden;

Schade voertuig en derving:

Overwegende dat door expertise op tegenspraak deze schade werd bepaald op 1596,90 D.M.;

dat de expert de herstellingsduur bepaalde op 14 dagen en vaststelde dat het voertuig niet buiten gebruik was;

Overwegende dat voor de derving, zoals hoger gezegd, geen vergoeding kan toegekend worden;

Overwegende dat aanlegger daarenboven een bedrag vordert van 300 D.M. wegens waardevermindering;

Overwegende dat de expert vaststelde dat er geen technische minderwaarde was;

dat de minderwaarde op de verkoopmarkt nochtans 300 D.M. bedraagt bedrag dat overeenkomstig de Duitse rechtspraak dient toegekend.

Depannage:

Overwegende dat hoewel het blijkt dat het voertuig niet buiten gebruik was, aanlegger nochtans het bewijs van betaling voor depannage ten belope van 7,50 D.M. bijbrengt;

Overwegende dat dit bedrag, dat door verweerder trouwens nooit betwist werd, ook niet in zijn eerste besluiten, mag toegekend worden;

Verlies van 8.000 fr. betaald voor een appartement in Italië:

Overwegende dat aanlegger op 16 juli 1964, dus 15 dagen na het ongeval naar Italië op verlof moest;

Overwegende dat uit de stukken blijkt dat hij zijn wagen zeker niet kon gebruiken daar de expertise slechts op 16 juli plaats had;

Overwegende nochtans dat zulks hem niet kon beletten de reis met een ander vervoermiddel te ondernemen en dan het bewijs bij te brengen van hetgeen hij eventueel meer moest betalen dan wanneer hij de verplaatsing met eigen voertuig had ondernomen;

Overwegende dat trouwens slechts bewezen wordt dat aanlegger in april 1964, 8.000 fr. betaalde doch niet dat de terugbetaling van deze som hem geweigerd werd voor zoveel hij de reis niet ondernam, hetgeen trouwens ook niet bewezen wordt;

Overwegende dat de schade van aanlegger derhalve als volgt dient herleid:

— herstelling:	1598,90 D.M.
— depannage:	7,50 D.M.
— waardevermindering:	300 D.M.

samen: 1.906,40 D.M.

Overwegende dat aanlegger ten onrechte kosten van expertise vordert daar het hier kosten betreft die hij aan een expert betaalde door hem zelf aangesteld, terwijl de verzekeringsmaatschappij van verweerder de schade liet expertiseren zoals dit de gewoonte is, expertise die aanlegger niet betwist en waarvoor verweerder de kosten betaalde.

Om deze redenen,
De Rechtbank,

Verklaart de vordering ontvankelijk en deels ongegrond;

Voordeelt verweerder te betalen aan aanlegger de som van duizendnegenhonderd en zes Duitse Mark en veertig pfennigen (1.906,40 D.M.) te vermeerderen met de vergoedende intresten sedert de datum van het ongeval, de gerechtelijke intresten en de kosten die worden begroot op 3.237 frank voor aanlegger en op 1.250 frank voor de verweerder;

Verklaart het vonnis uitvoerbaar bij voorraad niettegenstaande alle verhaal en zonder borgtocht.

NOOT. — Zie o.a. Hof Luik 19 december 1966, R.W. 1966/67, 1186 en Hof Brussel 13 maart 1969, R.W. 1969/70, 425.

VREDEGERECHT TE SINT-TRUIDEN

3 december 1968.

Rechter: M. Roelandts.

Advocaten: Mrs. Gysens en Geyskens.

Huur. — Verhuring van hoogstamaanplanting of laagstamaanplanting. — Geen pacht. — Huurovereenkomst sui generis.

Bij het verhuren van hoogstamaanplanting komt het voor dat op éénzelfde perceel twee huurovereenkomsten slaan: een huurovereenkomst van gemeen recht betreffende de fruitbomen en een tweede, soms wel een pachtovereenkomst, betreffende het gras (weide) onder de bomen. In deze gevallen kan er geen sprake zijn van pacht voor de huur van hoogstamaanplantingen.

Bij laagstamaanplanting kan een zodanige dubbele verhuring betreffende eenzelfde perceel niet voorkomen;

de verhuring heeft alsdan de fruitbomen als hoofdbestanddeel en de grond als accessorium; het betreft een speciale huurovereenkomst die niet als pacht kan beschouwd worden.

Donvil t./ Windmolders.

Overwegende dat het in casu een huurovereenkomst betreft, inzake laagstamaanplanting, groot 4 ha, zulks voor een termijn van 9 jaar, aan een jaarlijkse huurprijs van 120.000 fr., gedurende de eerste drie jaren en van 150.000 fr. voor de andere jaren;

Hverwegende dat de vordering van eiser strekt tot vermindering van de huurprijs tot 25.000 fr. in evenredigheid met de prijs van 1959, en tot terugbetaling van het teveel betaalde, nml. 190.000 fr., t.t.z. 240.000 fr. - 50.000 fr.

Overwegende dat bij het verhuren van hoogstamaanplanting, het voorkomt dat op éénzelfde perceel twee huurovereenkomsten slaan nml. één huurovereenkomst van gemeen recht betreffende de fruitbomen en een tweede — soms wel een pachtovereenkomst — betreffende het gras (weide) onder de bomen; dat derhalve in deze gevallen geen sprake kan zijn van pacht voor de huur van hoogstamaanplantingen;

Overwegende evenwel dat inzake laagstamaanplanting, zoals in casu, geen zulkdanige dubbele verhuring betreffende éénzelfde perceel in feite kan voorkomen; dat alsdan de verhuring, als hoofdbestanddeel, de fruitbomen heeft en als accessorium, de grond;

Overwegende dat het, in casu, in het oog loopt dat het een speciale huurovereenkomst betreft, welke zeker niet als normale pacht kan aangezien worden;

Overwegende dat deze huurovereenkomst «sui generis» inzake laagstamaanplantingen, algemene rechtsingang gevonden heeft in de fruitstreek en dat een andere oplossing voorop stellen bij de betrokken partijen de grootste verwarring zou stichten;

Overwegende dat deze zienswijze o.m. steunt op de hiernavolgende beschouwingen:

Dat deze soort huurovereenkomsten worden aangegaan voor termijnen, lopende van 3 tot 20 jaar, aan prijzen met aangepaste huurschaal, — zoals trouwens in onderhavig geval —, rekening houdend met de ouderdom der fruitbomen;

Dat de overeengekomen prijzen, die meestal zeer hoog liggen — in casu 30.000 fr. per ha —, voldoende wijzen op het feit dat in hoofde van partijen alleen rekening gehouden wordt met een intensieve fruitcultuur, aangenomen zijnde dat de bomen eigendom zijn van de verhuurder-eigenaar die belangrijke investeringen doet, gaande van 100.000 fr. tot 125.000 fr. per ha, alvorens te kunnen verhuren;

Dat eindelijk dient onderstreept te worden dat in 1939 in feite geen dergelijke laagstamaanplantingen, noch daarop betrekking hebbende verhuringen bestonden; dat het alzo logischerwijze onmogelijk wordt de «normale huurwaarde van 1939» vast te stellen, hetgeen in casu nochtans gevraagd wordt;

Overwegende dat uit al deze beschouwingen voldoende blijkt dat het in casu een overeenkomst «sui generis» betreft en geen pachtovereenkomst;

Dat derhalve het gemeen recht op deze huurovereenkomsten van toepassing is en partijen derhalve gebonden zijn door hun vrijwillig aangegane verbintenis;

Overwegende dat alzo de vordering in terugbetaling van het beweerde teveel betaalde evenals de herleiding van de prijs, volgens de normen van 1939, niet valt onder de beschikkingen van de pachtprijswetgeving van 26 juli 1952 en 20 januari 1961; dat partijen integendeel in casu zullen gebonden zijn door hun overeenkomst;

Om deze redenen,

Wij, Vrederechter, alle andere of tegenstrijdige besluiten verwerpen en rechtdoende op tegenspraak;

Gelet op de artt. 2, 50, 34, 37 en 41 der wet van 15 juni 1935;

Verklaren de eis ongegrond en wijzen hem af;

Verwijzen aanlegger in de kosten.

NOOT — Verg. vonnis Burgerlijke Rechtbank Gent, 23 februari 1968, R.W. 1968-69, 656. «Pacht moet een landelijk goed betreffen, dat vruchten opbrengt en hoofdzakelijk met dat doel gehuurd wordt. Aan dit criterium wordt niet voldaan wanneer de huurprijs afwijkt van landpachtgebruiken,.... R.

VREDEGERECHT TE MESEN.

3 oktober 1968.

Rechter: M. Wyseur.

Advocaten: Mrs. Dumolein en Deconinck.

Overmacht. — Art. 1384 B.W. — Schade door vallen van de kruin van een olm. — Windhoos.

Tijdens een windhoos met stoten van 75 tot 100 km. per uur is de kruin van een olm gevallen en heeft een electriciteitsleiding beschadigd. Het is niet bewezen dat de boom ziek was.

Men heeft hier te doen met een geval van overmacht dat de toepassing van het eerste lid van art. 1384 B.W. uitsluit.

Westvlaamse Electriciteitsmaatschappij t./ Belgische Staat.

Aangezien de vordering van eiseres strekt tot veroordeling van verweerder tot betaling der som van 9.183 fr., verhoogd met de gerechterlijke inresten en de kosten des gedings voor schade aan de electriciteitsleiding te Wytshate, Rijselstraat;

Aangezien eiseres schade heeft geleden aan de electriciteitsleiding te Wytshate, Rijselstraat, op de wijk «De Sterkte» door het vallen van de kruin van één der olmen (boom) van verweerder;

Aangezien eiser tot de verantwoordelijkheid van verweerder besluit op grond van art. 1382 en meer bepaaldelijk 1384 B.W., daar hij de nodige schikkingen niet getroffen heeft tot het tijdig wegnemen van de zieke olmenboom;

Aangezien verweerder zijn verantwoordelijkheid ter zake afwijst door volgens hem de boomtak afgebroken is ten gevolge van een hevige stormweder en dientengevolge de overmacht inroept;

Aangezien het inderdaad blijkt uit het verslag van het Koninklijk Meteorologisch Instituut te Brussel dat op 25 juni 1967 er zich boven de streken van Ieper een hoos vormde, vergezeld van zeer hevige windstoten van 9 tot 10 Beaufort t.t.z. met een gemiddelde windsnelheid van 75 tot 100 km. per uur;

Dat verder eiser het bewijs niet inbrengt dat kwestieuze boom ziek was op het ogenblik van de storm;

Aangezien wij dus te doen hebben met een geval van overmacht dat art. 1384/1 B.W. uitsluit;

Aangezien de vordering van eiseres ontvankelijk, doch ongegrond voorkomt;

Om deze redenen:

.....

NOOT. — Anders: Rb. Hasselt, 12 januari 1968, R.W. 1968-1969, 232.

EUROPEES RECHT

Juridische Informatie Nr. 16 van de Permanente Vertegenwoordiging van België bij de Europese Gemeenschappen.

Naast de reeds in de nrs 13 en 15 behandelde arresten velde het Hof van Justitie onlangs ook arrest in enkele zaken die qua inhoud onderling zeer van elkaar verschillen. Sommige van deze arresten hebben een wezenlijk belang. We geven hierna de samenvatting van de vier volgende arresten:

Zaak 29/68: Firma Milch-, Fett- und Eierkontor te Hamburg tegen Hauptzollamt Saarbrücken.

Het Hof geeft antwoord op enkele vragen betreffende de interpretatie van art. 97 van het EEG-Verdrag.

Zaak 24/68: Commissie der Europese Gemeenschappen tegen de Italiaanse Republiek.

Het Hof verklaart het zogeheten statistiekrecht dat in Italië geheven wordt strijdig met het Verdrag en met bepaalde verordeningen.

Zaak 1/69: Regering van de Italiaanse Republiek tegen de Commissie der Europese Gemeenschappen.

Het beroep van de Italiaanse regering tot nietigverklaring van de beschikking 68/399/EEG van 31 oktober 1968 van de Commissie wordt verworpen. De beschikking had een tijdsbeperking opgelegd aan een dekreet dat gunsttarieven voorzag voor het vervoer per spoor van bepaalde produkten.

Zaak 9/69: Claude Sayag en de NV Zurich tegen J.P. Leduc, D. Thonnon en de NV La Concorde.

Het Hof geeft antwoord op een vraag om uitlegging van de artikelen 151 en 188 van het EGA-Verdrag betreffende de aansprakelijkheid van de Gemeenschap.

I. Zaak 29/68: *Firma Milch-, Fett- und Eierkontor te Hamburg tegen Hauptzollamt Saarbrücken.*

A. Inhoud van het Geding.

Deze zaak is het vervolg van de zaak 25/67 waarin het Hof van Justitie op 4 april 1968 uitspraak deed (zie Juridische Informatie nr. 3). Het Finanzgericht stelt andermaal, op grond van art. 177 (prejudicieel beroep) 5 vragen met betrekking tot art. 98.

B. Arrest van 24 juni 1969.

1. Betreffende de bevoegdheid van het Hof.

Het Hof verwerpt twee excepties die door de Duitse regering waren opgeworpen.

— In het arrest 25/67 heeft het Hof reeds een antwoord verstrekt op sommige van de gestelde vragen. Daar de gegeven uitlegging verbindend is voor de betrokken nationale rechtsinstantie zijn deze nieuwe vragen niet ontvankelijk.

Het Hof antwoordt dat de op 4 april ten aanzien van hetzelfde geschil gegeven antwoorden de nationale rechter binden, maar het komt de rechter toe te oordelen, of hij door de prejudiciële beslissing voldoende opheldering bekwaam dan wel of het nodig is de zaak opnieuw bij het Hof aanhangig te maken.

— Uit de in het arrest van 4 april 1968 gegeven bepaling van gemiddeld percentage had de Duitse regering afgeleid dat het aan het nationaal recht toekwam de betekenis van gemiddeld percentage te bepalen en de voorwaarden vast te stellen waarin deze percentages moeten worden bepaald. Hieruit volgt dat bepaalde vragen slechts

betrekking hebben op de toepassing van het verdrag of op de uitlegging en de toepassing van het interne recht en dus voor het Hof niet ontvankelijk zijn.

Het Hof oordeelt dat het begrip « gemiddeld percentage » in art. 97 een kommunautaire betekenis heeft en dat het een andere vraag is te weten of dit artikel geheel of gedeeltelijk verwijst naar de oplossingen van het nationaal recht der Lid-Staten. Als het Hof moest vaststellen dat dit het geval is zou deze vaststelling niettemin afhangen van de uitlegging van het verdrag en bijgevolg niet buiten het raam van art. 177 vallen.

2. Betreffende de grond.

Art. 97 doet, in tegenstelling met art. 95, voor de justitiabelen geen individuele rechten ontstaan die de nationale rechtsinstanties moeten waarborgen. Om derhalve te weten of zij al dan niet voor een binnenlandse belasting staan waarvan het hen toekomt de overeenkomstigheid met het verdrag na te gaan moeten deze rechtsinstanties in staat zijn uit te maken of de betrokken Lid-Staat al of niet art. 97 heeft toegepast. Het past alleen in functie van deze noodzakelijkheid de gestelde vragen te bekijken.

Vraag 1 a.

Hoe moet de formule van art. 97 al. 1 worden uitgelegd volgens dewelke de Lid-Staten (die omzetbelasting heffen volgens het kumulatieve kaskadestelsel) gemiddelde percentages mogen vaststellen zonder evenwel inbreuk te maken op de beginselen van art. 95?

In het hier beoogde stelsel heeft art. 97 aan de Lid-Staten de bevoegdheid willen geven op een ingevoerd produkt een percentage toe te passen dat overeenkomt met de samengevoegde lasten gedragen door de nationale produkten. Om de nationale rechtsinstantie toe te laten te beslissen of het haar voorgelegd geval tot de toepassing van art. 98 behoort moet en volstaat het dat zij in staat is uit te maken, enerzijds of het gezegde geval een omzetbelasting betreft geheven volgens het kumulatieve kaskadestelsel, en anderzijds of de Lid-Staat werkelijk de bevoegdheid uitgeoefend heeft die art. 97 voor hem opent.

Dit tweede element is een kwestie welke de nationale rechtsinstantie moet beoordelen in het kader van zijn binnenlands recht. Heeft een Lid-Staat van deze bevoegdheid gebruik gemaakt dan vallen de percentages die hij zou hebben bepaald onder art. 97, zelfs wanneer zou kunnen aangetoond worden dat zij niet overeenkomen met de samengevoegde fiskale lasten gedragen door de nationale produkten. Dit blijkt uit art. 98 al. 2 die het geval regelt waar deze gemiddelde percentages niet overeenkomen met de gestelde beginselen.

In deze laatste gevallen behoort het namelijk aan de Commissie de juistheid van de schatting van de Lid-Staat na te gaan en, desgevallend, de maatregelen te nemen die art. 97, lid 2 voorziet.

Het Hof antwoordt dan als volgt:

De in art. 97 van het EEG-Verdrag voorziene mogelijkheid houdt in dat het aan de betrokken Lid-Staten is toegestaan op een ingevoerd produkt een uniform percentage toe te passen, dat geacht wordt met de gekumuleerde belastingdruk op de nationale produkten overeen te stemmen.

De vraag of in een bepaald geval van deze mogelijkheid inderdaad gebruik gemaakt werd is, naar gemeenschaps-

recht, een door de nationale rechter in het kader van zijn nationaal recht te beantwoorden vraag.

Wanneer een Lid-Staat van deze mogelijkheid gebruik gemaakt heeft, vallen de door die Staat vastgestelde percentages onder art. 97, zelfs al mocht blijken dat zij niet met de gekumuleerde belastingdruk op het nationale produkt overeenkomen.

Vraag 1 b.

Is het, in het kumulatieve kaskadestelsel, mogelijk van een belastingpercentage te verklaren dat het een gemiddeld percentage is in de zin van art. 97, wanneer dit percentage slechts één handelsfase treft en ingevoerd werd vóór de inwerkingtreding van het EEG-Verdrag?

In de Staten die gebruik hebben gemaakt van de door art. 97 geboden mogelijkheid wordt als « gemiddeld percentage » beschouwd elk percentage als zodanig door de betrokken Lid-Staten ingesteld zelfs als het geschiedde vóór de inwerkingtreding van het verdrag.

Elke andersluidende oplossing zou de uitoefening van de beoogde mogelijkheid ondergeschikt maken aan nieuwe maatregelen zelfs in de gevallen waar de vroegere percentages konform zijn aan de beginselen van art. 95. Verder is het niet uitgesloten maar hangt het van het geval af of een percentage toepasselijk op één handelsfase een « gemiddeld percentage » kan uitmaken. Ten opzichte van de nationale rechtsmacht zou de schending van de artikelen 95 en 97 aan het betrokken percentage zijn hoedanigheid van « gemiddeld percentage » niet ontnemen maar het blootstellen aan de maatregelen bedoeld in art. 97 al. 2.

Het antwoord luidt derhalve:

In het kumulatieve kaskadesysteem is het mogelijk dat een vóór de inwerkingtreding van het EEG-Verdrag vastgesteld belastingpercentage een « gemiddeld percentage » in de zin van art. 97 oplevert en is het niet uitgesloten dat een percentage voor één enkele handelsfase een « gemiddeld percentage » als in dat artikel bedoeld kan opleveren.

Vraag 2.

Volstaat het opdat er vaststelling van een gemiddeld percentage zou zijn, dat het krachtens de juridische orde van een Lid-Staat bevoegde orgaan verklaart dat een bestaand belastingpercentage een gemiddeld percentage is.

Voor het gemeenschapsrecht zou een dergelijke verklaring rechtens voldoende zijn om vast te stellen dat de Lid-Staat van de geboden mogelijkheid gebruik heeft willen maken.

Het bevestigend antwoord doet de vragen 2 b en 2 c vervallen.

Vraag 3 en 4.

Wat dient verstaan door « groep produkten » in de zin van art. 97?

Kunnen alle goederen waaraan gelijke of vergelijkbare nationale goederen beantwoorden en waarvoor er geen percentage van de kompensierende omzetheffing bestaat die verschilt van het normaal percentage, een groep produkten vormen in de zin van art. 97?

Door de Lid-Staten toe te laten gemiddelde percentages per groepen produkten vast te stellen heeft het verdrag alleen willen aanduiden dat deze Lid-Staten niet zijn gehouden individuele percentages vast te stellen voor elk produkt. Ook laat niets in art. 97 toe te besluiten dat de hoedanigheid van gemiddeld percentage zou afhangen van de samenstelling der groepen verenigd onder het bedoelde percentage.

Het antwoord luidt als volgt:

Het is op grond van art. 9 niet uitgesloten dat de waren waarvoor geen van het algemeen percentage afwijkend percentage van kompensierende omzetheffing bestaat, een

groep van produkten in de zin van voormeld art. 97 kunnen vormen.

Vraag 5.

Vervalt ingevolge de op vorige vragen gegeven antwoorden.

Vragen met betrekking tot art. 7 en art. 40.

Deze vragen kunnen niet beantwoord worden in het kader van art. 177 daar het Hof eerst zou dienen te beslissen over de geldigheid ten opzichte van het Verdrag van een maatregel van nationaal recht.

II. Zaak 24/68: *Kommissie der Europese Gemeenschappen tegen de Italiaanse Republiek.*

A. *Inhoud van het Geding.*

Reeds vóór de inwerkingtreding van het EEG-Verdrag inde de Italiaanse Republiek een zogenaamd statistiekrecht op de in- en uitgevoerde goederen. Dit recht is nu gesteund op art. 42 van de inleidende bepalingen bij het doeanetarief en werd goedgekeurd door het dekreet nr 723 van 26 juni 1965 van de President van de Republiek.

De EEG-Kommissie oordeelde dat bedoelde heffing in strijd was enerzijds met art. 16 van het EEG-Verdrag wat de naar de Lid-Staten uitgevoerde goederen betreft, en anderzijds met bepaalde Raadsverordeningen betreffende de gemeenschappelijke marktorganisatie voor landbouwprodukten wat betreft de uit de Lid-Staten ingevoerde produkten onderworpen aan diezelfde Raadsverordeningen.

Ze stelde tenslotte op grond van art. 169 een beroep in tegen de Italiaanse Republiek.

B. *Arrest van 1 juli 1969.*

De in deze zaak gevoerde betwisting herleidt zich tot de vraag of het statistiekrecht een « heffing van gelijke werking als een doeanerecht » is.

Het arrest ontwikkelt over het begrip heffing van gelijke werking zoals dit in de artikelen 9, 12, 13 en 16 voorkomt, dezelfde argumentatie als deze van het arrest 2-3/69: Sociaal Fonds voor de Diamantarbeiders tegen NV Brachfeld & Sons en Chougol Diamond C°, en die werd samengevat in Juridische Informatie nr 13, (nr 1 tot en met 4).

Wat bepaaldelijk het statistiekrecht en de door de partijen aangehaalde middelen aangaat argumenteert het Hof verder als volgt:

Voor de kwalifikatie van de betwiste heffing ten opzichte van het verdrag is het van geen belang of deze heffing zich aandient als een globale belasting van de in- en uitgevoerde goederen of als twee onderscheiden belastingen die de ene een recht op de invoer en de andere een recht op de uitvoer uitmaken. Door op een algemene wijze al de grensoverschrijdingen te treffen maakt de bewuste belasting de door het verdrag gewilde interpenetratie moeilijker en heeft aldus op het vrije goederenverkeer een gelijke werking als een doeanerecht.

Ook het geringe bedrag van de belasting verandert niets aan haar kwalifikatie. Om de wettelijkheid van deze belasting na te gaan laat het verdrag immers niet toe een criterium van hoeveelheid in de plaats te stellen van de criteria ontleend aan de natuur van de belasting.

Op het argument van de Italiaanse regering dat de bewuste belasting een tegenprestatie uitmaakt voor een bezweten dienst, erkent het Hof dat de bedoelde statistische inlichtingen nuttig zijn voor het geheel van het economisch leven en o.m. voor de bevoegde administratie. Maar zelfs als zij meer in het bijzonder de mededingingspositie van de in- en uitvoerders zou verbeteren, dan nog gaat het in wezen om een voordeel dat in zulke mate algemeen is en waarvan de schatting in zulke mate onzeker is dat de

betwiste belasting niet zou kunnen worden beschouwd als een vergoeding die de tegenwaarde vormt van een bepaald werkelijk verleend voordeel.

Ht Hof stelt nog vast dat het begrip heffing van gelijke werking, die in de verordeningen betreffende de organisatie van de gemeenschappelijke landbouwmarkt voorkomt, overgenomen is uit de artikelen 9, 12 en 13 van het verdrag en dat niets toelaat te denken dat deze verordeningen aan dit begrip een andere betekenis hebben willen toeschrijven dan deze welke het bezit in het verdrag.

De uitspraak luidt:

1. Door op de uitvoer naar de andere Lid-Staten van de Gemeenschap de in art. 42 van het dekreet van de President van de Republiek nr. 723 van 26 juni 1965 voorziene belasting te heffen, is de Italiaanse Republiek de ingevolge art. 16 van het EEG-Verdrag op haar rustende verplichtingen niet nagekomen.

2. Door op de invoer uit andere Lid-Staten diezelfde hogergenoemde belasting te heffen is de Italiaanse Republiek de verplichtingen die op haar rusten ingevolge art. 189 van het verdrag en de artikelen 21, lid 1 van verordening nr. 120/68/EEG, 19, lid 1 van verordening (EEG) nr. 804/68, 22, lid 1 van verordening (EEG) nr. 805/68, 23, lid 1 van verordening nr. 359/67/EEG en 3, lid 1 van verordening nr. 136/66/EEG niet nagekomen.

III. Zaak 1/69 : *Regering van de Italiaanse Republiek tegen de Kommissie der Europese Gemeenschappen.*

A. Inhoud van het Geding.

In Italië werden vóór de inwerkingtreding van het EEG-Verdrag bijzondere tarieven toegepast op het vervoer per spoor van voedingswaren. De tarieven nr. 201 een nr. 251 zijn hierbij belangrijk. In het kader van art. 80 van het EEG-Verdrag (*) heeft de EEG-Kommissie, bij beschikking van 16 februari 1962, machtiging verleend ten titel van steunmaatregel voor de toepassing zonder tijdsbeperking van het tarief nr. 201. Ook voor de toepassing van tarief nr. 251 — punt A werd machtiging verleend doch alleen voor het vervoer van landbouwproducten uit Zuid-Italië die worden uitgevoerd naar de andere Lid-Staten. In de beschikking van 19 maart 1964 werd deze machtiging ook naar de tijd beperkt. Zij werd echter herhaaldelijk verlengd, ten laatste tot 31 maart 1967. Na deze datum bleef het tarief echter in voege hetgeen reacties uitlokte vanwege de Kommissie.

In september 1967 deelde de Italiaanse regering aan de Kommissie het ontwerp van ministerieel dekreet nr. 12811 mee dat een globale oplossing voor de tariefkwesties inhield. Naast de afschaffing van tarief nr. 251 — punt A bevatte het o.m. een aanvullende reductie van de basisprijzen van tarief nr. 201 (reeks C) voor het vervoer van groenten en vers fruit afkomstig uit Zuid-Italië.

Bij beschikking van 31 oktober 1968 verleende de Kommissie een machtiging voor de toepassing van dit tarief tot 31 december 1969. Voor het daaropvolgend jaar moesten de reducties met 50 t.h. worden verminderd en op 1 januari 1971 moesten ze volledig worden afgeschaft.

De Italiaanse regering stelde op grond van art. 173 beroep in tegen deze beschikking voor het Hof van Justitie. Zij riep de schending in van art. 80, lid 2 en van de artikelen 2 en 3 d) van het EEG-Verdrag alsmede de schending van substantiële vormen en misbruik van macht.

B. Arrest van 9 juli 1969

— *Verzoekster* betwist de tijdsbeperking welke de Kommissie aan haar machtiging heeft verbonden. Eens de overeenstemming van de toegelaten tarieven met de

eisen van art. 80, lid 2 is vastgesteld kunnen de intrekking of het doen vervallen van de machtiging slechts gerechtvaardigd worden door een wijziging in de omstandigheden waarop de machtiging is gebaseerd. Een vaststelling op voorhand van overigens zeer korte vervaltermijnen zou, tenzij uitzonderlijk, op zich zelf strijdig zijn met de doelstellingen en de letter van het voorschrift. Ter ondersteuning van haar interpretatie van art. 80 roept *verzoekster* bovendien de algemene doelstellingen van het verdrag (art. 2) in.

Het Hof stelt vast dat de tekst van art. 80 aan de Kommissie een brede beoordelingsbevoegdheid heeft verleend niet alleen wat de tarieven aangaat maar ook wat de toelatingsmodaliteiten van de machtiging betreft. Een interpretatie die deze bevoegdheid beperkt (automatische toekenning zodra zekere omstandigheden aanwezig zijn of behoud der machtiging zo lang de omstandigheden niet veranderd zijn) is niet aanvaardbaar.

Het gebruik van «met name» (notamment) bewijst overigens dat de Kommissie nog met andere elementen dan deze in art. 80, lid 2 vermeld rekening mag houden. De verwijzing van art. 80 naar de vereisten van een regionale economische politiek onderlijnt het belang welke het verdrag hieraan hecht in het gemeenschapskader. Dit houdt niet in dat de maatregelen die aan de vereisten van een regionale politiek beantwoorden noodzakelijk moeten bekrachtigd worden maar dat de Kommissie verplicht wordt haar beoordelingsbevoegdheid uit te oefenen in functie der gemeenschappelijke doelstellingen. Om art. 80 toe te passen moet zij dus de fundamentele geboden van de gemeenschappelijke markt verzoenen met de bijzondere vereisten van de regionale ontwikkeling.

Voorts stond het de Kommissie vrij het voorgelegde tarief te beschouwen als een aanpassingsmaatregel bestemd om de gevolgen te verzachten van de vermindering van de steun aan het vervoer voortkomend van de afschaffing van andere bijzondere tarieven.

Als de Kommissie van mening was dat een progressieve wijziging van tarieven aan te bevelen is mocht zij het betwiste tarief voor een betrekkelijk korte aanpassingsperiode toestaan.

Het Hof wijst ook het verwijt van de hand dat de motivering onvoldoende klaar de redenen heeft aangegeven die de Kommissie tot een tijdsbeperking hebben gebracht.

— *Verzoeker* voert ook aan dat het bepalen van zulke korte tijdsperioden en het voorzien van een mogelijke vervroegde wijziging of intrekking der machtiging zonder melding te maken van een mogelijke verlenging een schending uitmaakt van art. 80.

Het Hof verwierpt ook dit middel. Door korte termijnen vast te stellen heeft de Kommissie haar macht niet overschreden. Voorts brengt de verwittiging van een mogelijke wijziging of intrekking van de machtiging geen verplichting mee ook de immer bestaande mogelijkheid van een verlenging of vernieuwing mede te delen.

— *Verzoekster* klaagt tenslotte aan dat de betwiste beschikking gebaseerd is op de inwerkingtreding van verordening nr. 159/66/EEG houdende de gemeenschappelijke organisatie van de markt in de sektor groenten en fruit. De maatregelen betreffende de gemeenschappelijke landbouwpolitiek staan vreemd tegenover art. 80 dat op een autonome wijze moet worden toegepast op de hypothesen welke het voorziet.

Het Hof verwierpt ook dit middel. De Kommissie kan bij de beoordeling van de vereisten van een regionale economische politiek niet worden verplicht het domein van het vervoer af te zonderen van de andere ontwikkelings-elementen, in het bijzonder de maatregelen betreffende de landbouwpolitiek. *Verzoekster* roept ten andere een passage in uit de motivering waarin werd

aangenomen dat de wijziging in de landbouwstructuur nog niet was verwezenlijkt op het ogenblik dat de betwiste machtiging werd verleend. Dat was de reden waarom een zekere steun, voor zover hij tijdelijk was, nog kon worden toegestaan zonder de gemeenschappelijke organisatie van de fruit- en groentenmarkt te schaden. De redenen die gelden om een machtiging van korte duur toe te staan kunnen niet worden ingeroepen als argument voor een verplichting tot het verlenen van een machtiging van onbeperkte duur.

Besluit :

Het beroep is verworpen.

IV. Zaak 9/69 : *Claude Sayag en N.V. Zurich tegen J.P. Leduc. D. Thonnon echtgenote Leduc en de N.V. La Concorde.*

A. Inhoud van het Geding.

Deze zaak is het vervolg van de zaak 5/68 waarin het Hof van Justitie een arrest velde op 11 juli 1968. (zie Juridische Informatie nr. 5). In dit arrest werd uitgemaakt dat een ambtenaar van de EGA-Kommissie die zich verplaatst aan het stuur van zijn eigen wagen om een ontvangen opdracht te gaan uitvoeren, en hierbij een verkeersongeluk veroorzaakt niet kan genieten van de immuniteit voorzien in art. 11 a) van het protocol betreffende voorrechten en immuniteiten gehecht aan het EGA-Verdrag.

Het Hof van Cassatie stelde hierbij vast dat nog geen uitspraak was gedaan over de eventuele aansprakelijkheid van de Gemeenschap. Het richtte zich derhalve andermaal tot het Hof van Justitie om een uitlegging te bekomen van de artikelen 188 al. 2 en 151 van het EGA-Verdrag (**).

B. Arrest van 10 juli 1969.

Het komt er voor het Hof op aan uit te maken of een ambtenaar die niet handelt «in zijn officiële hoedanigheid» in de zin van art. 11 a) van hogervernoemd protocol kan beschouwd worden als handelend «in de uitoefening van zijn functies» volgens art. 188 al. 2 van het EGA-Verdrag.

Een negatief antwoord sluit de aansprakelijkheid van de Gemeenschap uit en doet tevens de vraag betreffende de bevoegde rechtsinstantie vervallen.

Inzake niet-kontraktuele aansprakelijkheid onderwerpt het verdrag de Gemeenschap aan een eigen reglementering die slechts één regel omvat voor het vergoeden der schade veroorzaakt door haar instellingen en door haar personeelsleden in de uitoefening van hun functies.

Door tegelijk de schade aan te duiden veroorzaakt door de instellingen en deze veroorzaakt door de personeelsleden van de Gemeenschap wijst art. 188 er op dat de Gemeenschap slechts aansprakelijk is voor deze handelingen van haar personeelsleden die, krachtens een intern en rechtstreeks verband, de noodzakelijke verlening uitmaken van de opdrachten toevertrouwd aan de instellingen.

Het gebruikmaken door een personeelslid van een eigen wagen om zich te verplaatsen bij het vervullen van zijn dienst beantwoordt niet aan deze voorwaarde. Ook al is de persoonlijke wagen van het personeelslid op het zendingsbevel vermeld, de activiteit van het besturen van deze wagen behoort niet tot de uitoefening van zijn functies. Alleen in geval van overmacht of van uitzonderlijke omstandigheden die zo dwingend zijn dat zonder het gebruik door het personeelslid van een persoonlijk vervoermiddel de Gemeenschap de haar toevertrouwde opdrachten niet zou kunnen uitvoeren zou dit gebruik kunnen beschouwd worden als zijnde de uitoefening door het personeelslid van zijn functies in de zin van art. 188, al. 2 van het EGA-Verdrag.

Het Hof spreekt dus uit : Onder de uitoefening van de functies in de zin van art. 188 al. 2 van het EGA-Verdrag valt in beginsel niet het gebruikmaken door een personeelslid van de Gemeenschap van zijn persoonlijke wagen bij het vervullen van zijn dienst.

(*) Tekst van art. 80 :

1. Met ingang van de tweede etappe is het aan een Lid-Staat, behoudens machtiging van de Kommissie, verboden voor het vervoer binnen de Gemeenschap de toepassing van prijzen en voorwaarden op te leggen welke enig element van steun of bescherming in het belang van een of meer ondernemingen of bepaalde industrieën inhouden.

2. De Kommissie onderwerpt eigener beweging of op verzoek van een Lid-Staat de in lid 1 bedoelde prijzen en voorwaarden aan een onderzoek en houdt daarbij met name rekening, enerzijds met de vereisten van een passend regionaal economisch beleid, met de behoeften van minder ontwikkelde gebieden alsmede met de vraagstukken welke zich in door politieke omstandigheden ernstig benadeelde streken voordoen, en anderzijds met de gevolgen van die prijzen en voorwaarden voor de mededinging tussen de takken van vervoer.

Na raadpleging van elke betrokken Lid-Staat neemt zij de noodzakelijke beschikkingen.

3. Het in lid 1 bedoelde verbod geldt niet voor mededingingsarieven.

(**) Tekst van art. 151 :

Het Hof van Justitie is bevoegd kennis te nemen van geschillen over de vergoeding van de in de tweede alinea van artikel 188 bedoelde schade.

art. 188 al. 2 : Inzake de niet-contractuele aansprakelijkheid moet de Gemeenschap overeenkomstig de algemene beginselen welke de rechtsstelsels der Lid-Statens gemeen hebben, de schade vergoeden die door haar instellingen of door haar personeelsleden in de uitoefening van hun functies is veroorzaakt.

VLAAMSE JURISTENVERENIGING

Algemene Vergadering van de Vlaamse Juristenvereniging.

Op zaterdag, 13 december, hield de Vlaamse Juristenvereniging te Brussel een algemene vergadering.

De opzet was het manifest betreffende «Eigentijdse Rechtsstructuren in België», aangenomen door de Vereniging in algemene vergadering van 14 mei 1966, aan een nieuw onderzoek te onderwerpen, na te gaan wat intussen werd verwezenlijkt, en welke problemen in de toekomst de bijzondere zorg van de vereniging moeten opeisen.

Professor Mr. Ridder R. Victor, Voorzitter der vereniging, heette de aanwezigen welkom en begroette met vreugde

meerdere eminente vertegenwoordigers van de hoogste rechtscolleges, professoren, notarissen, juristen verbonden aan internationale organisaties, bedrijfsjuristen en advocaten.

Hij gaf een overzicht van de activiteiten van de Vlaamse Juristenvereniging tijdens de voorbije jaren, en legde hierbij de nadruk op de uitzonderlijke betekenis van de wetenschappelijke congressen, waarvan de traditie zo succesvol weer opgenomen werd. Hij herinnerde eraan dat het eerstvolgende congres te Antwerpen zal worden gehouden, op 23

mei 1970, onder het voorzitterschap van Professor R. Derine.

Gezien de beperkte tijd, konden slechts enkele onderwerpen, in het manifest van 1966 behandeld, worden besproken.

Professor Storme handelde, in een glasheldere uiteenzetting, over de taaltoestand aan het Hof van Cassatie en de Balie van Cassatie. Aan de hand van concrete cijfers toonde hij aan dat het beoogde taalevenwicht nog op verre na niet bereikt is.

In het Hof zetelen negentien magistraten met een frans-talig diploma, vier met een zogenaamd tweetalig diploma. Van de negen leden van het Parket-Generaal is er één met een nederlandstalig diploma, terwijl het voorschrift van taalevenwicht bij de Balie van het Hof van Cassatie wordt uitgehold door het feit dat niet de taal van het diploma als criterium wordt aanvaard, wel het slaen in een taalexamen waarbij de gewone praktijk van de Nederlandse taal voldoende wordt geacht.

De vergadering is de mening toegedaan dat een effectieve taalgelijkheid slechts kan worden bekomen door het nemen van uitvoeringsbesluiten betreffende de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek. Het referaat van Professor Storme zal dan ook worden gepubliceerd, en nadat concrete voorstellen zullen zijn omschreven door een werkgroep, zal een delegatie van de vereniging zich tot de minister van Justitie wenden, om uiteindelijk een sanering van de toestand te bekomen.

Dr. J. Gijssels belichtte de specifieke interessen van juristen, actief in internationale organisaties en van de bedrijfsjuristen. Tevens onderzocht hij enkele mogelijkheden van effectieve samenwerking met de Vlaamse Juristenvereniging.

Deze samenwerking zou zich vooral kunnen manifesteren door contacten en wederzijdse deelname aan de activiteiten van beide groepen van juristen. De Vlaamse Juristenvereniging zal zich in dit verband verder beijveren de thematiek der colloquia aan te passen aan de bijzondere interessen van niet aan de Balie verbonden juristen. Deze beoefenen dikwijls juridische prospectie, helpen het recht van de toekomst bouwen en geven de voorkeur aan de behandeling van problemen, die nog geen onwrikbare en pasklare juridische oplossing of vormgeving hebben gekregen (« De Ombudsman », behandeld door één der secties van het congres 1968; « Recht op Informatie » te behandelen door één der secties van het congres 1970).

Notaris de Boungne onderzocht de evolutie, die het notariaat op taalgebied doormaakte sinds 1966.

Hij kon mededelen dat het manifest ongetwijfeld weerklank heeft gevonden. Een Commissie voor Studie en Wetgeving werd opgericht. Thans moet onverwijld de bespreking worden aangevat van een organieke wet, die ook het aspect taalregeling zou omvatten.

Elk van deze referaten vormde het uitgangspunt voor een zeer geanimeerde en opbouwende gedachtenwisseling.

De teksten der uiteenzettingen en de resoluties, die door de vergadering eenparig werden aanvaard, zullen in het « Rechtskundig Weekblad » worden gepubliceerd.

De gedachtenwisseling, die bij aperitief en lunch werd voortgezet, verliep wellicht op luchtiger toon, maar niet minder echt klonk de vreugde om wat werd verwezenlijkt en de blijvende bekommernis om de weerbarstige realiteit steeds meer aan het streven van de Vlaamse Juristenvereniging te doen beantwoorden.

M.C.

Perikelen Gerechtelijk Wetboek

Wij ontvangen van de Studiekring der Notarissen van het arrondissement Dendermonde het hieronderstaande schrijven :

* * *

« Ik las met veel aandacht uw vraag in het R.W. 1969-70, kol. 397, de verschillende interpretaties mede te delen van het G.W.

Bij deze delen wij u mede onder meer dat wij in onze studiekring te Dendermonde een meningsverschil hebben betreffende de interpretatie van artikel 1575.

Volgens dit artikel zouden de huurovereenkomsten niet tegenstelbaar zijn aan de beslager en ingeschreven schuldeisers.

Een notaris welke onze studiekring consulteerde beweert dat een perceel labeurland, dat verkocht wordt bij uitvoerend beslag als onmiddellijk vrij moet verkocht worden en er geen rekening moet gehouden worden met de mondelinge pachtovereenkomst; dat bijgevolg de pachter ook geen voorkooprecht heeft. Gezien de tekst zeer klaar is en letterlijk deze interpretatie vatbaar is voor zijn zienswijze, wil ik u dit mededelen.

Persoonlijk ben ik absoluut niet van deze mening omdat volgens mij de mondelinge pachten die bestaan dienen geëerbiedigd te worden; het is een overname van het vroeger artikel 25 van de wet van 1854. Wat bedoelt dat de schriftelijke pachten, die bv. voor meer dan 9 jaar zijn gemaakt en geen vaste datum hebben, niet tegenstelbaar zijn aan de beslager, doch de mondelinge pacht blijft tegenstelbaar voor de duur van een gewone pacht.

Met hoogachting.

* * *

De Algemene Raad van de Nationale Orde van Advocaten heeft beslist dat de advocaten voorlopig de 3de alinea van artikel 3 van het koninklijk besluit van 12 september 1969 (tarificatie der materiële akten) niet mogen toepassen.

Waar haalt de Nationale Orde het recht om de werking van een koninklijk besluit opzij te zetten of wordt de Nationale Orde hierbij geïnspireerd door sommige inwendige reglementen van bepaalde rechtscolleges die de tekst van het Gerechtelijk Wetboek naast zich neerleggen?

MEDEDELINGEN

CREDOC

Stafhouder Maurice Cornil.

De Heer Stafhouder Cornil was sedert de oprichting in 1967 voorzitter van Credoc.

De Heer Notaris Genin, Vice-Voorzitter van de Raad heeft de nagedachtenis van de Heer Cornil in deze termen in herinnering gebracht :

Waarde collega's,

Onze Voorzitter, Stafhouder Cornil, is in oktober 1969 heengegaan.

Het weze me toegelaten, in naam van de Raad van Beheer, te herhalen welk leed ons bij dit voorbarig heengaan treft.

Als eerste Voorzitter van Credoc heeft hij onze jonge instelling naar zijn huidige bloei geleid met de diplomatie en de klaarheid van een onbetwistbaar meester.

Aan ieder van ons stond hij toe zijn gedachten te ontwikkelen, om de besluiten ervan tot het essentiële te herleiden, onze vergadering ertoe verplichtend fundamentele

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

keuzen tot stand te brengen; ziedaar de wijze waarop onze Voorzitter gedurende meer dan twee jaar de debatten geleid heeft.

De eenvoudige en natuurlijke manier waarop hij het voorzitterschap waarnam stelde ieder van ons in een ongedwongen sfeer; zijn klaar doorzicht leidde onze actie, waarop zo dikwijls beroep wordt gedaan voor de oplossing van alle soorten moeilijkheden.

Degenen onder ons die zich het meest toegewijd hebben aan de oprichting en de ontwikkeling van Credoc, weten hoe zij door onze Voorzitter gewaardeerd werden, en hoe zij begrepen en indien nodig opgebeurd werden.

Stafhouder Cornil was geroepen om de actie van de ene en andere te verenigen en te harmoniseren.

Aan de gaven van animator, koppelde hij buitengewone hoffelijkheid en een distinctie zonder weerga.

Credoc is aan Voorzitter Cornil veel dank verschuldigd; laten wij de wens uitdrukken dat zijn gedachtenis onze wil sterkt om het groots werk waaraan hij zich heeft gewijd, te voleindigen.

Zijn nagedachtenis zal ons nimmer verlaten.

* * *

De Raad van Beheer van Credoc heeft eenparig Meester Arnould Bayart, advocaat aan het Hof van Cassatie, in hoedanigheid van Voorzitter verkozen, ter vervanging van de heer Stafhouder Maurice Cornil, overleden.

Leyden - Amsterdam - Columbia.

Summer Program in American Law.

Leyden, Session 1970.

The Faculties of Law of the University of Leyden, the University of Amsterdam and Columbia University in the City of New York announce that the eighth Summer Program in American Law will be offered at the Leyden Law School from June 29 through July 24, 1970.

Like the preceding seven courses, which were alternately held at the Leyden Law School and at the Amsterdam Law School, the summer course is designed to provide a general introduction to the American legal system, with emphasis on areas of particular interest to European lawyers. Instruction will be provided by the following members of the Columbia Law School Faculty: Professors Harlan M. Blake, Frank P. Grad, Louis Lusky, H. Smit, Michael I. Sovern and H. Richard Uviller.

The courses will be taught in English, and in accordance with the American « case method » of instruction. Participation in some of the courses, like legal method, constitutional law and civil procedure, is required, but the program offers also a wide range of elective courses. Each participant must attend at least two of the elective courses, but may participate in as many additional courses as he desires. A certificate will be issued upon satisfactory completion of the program. The program is open to lawyers and advanced law students who are proficient in English.

Tuition for the whole program, including study materials, is 150 Dutch guilders. A limited number of scholarships, covering all or part of the expenses of attending the program, will be provided. Applications for admission and scholarships should be submitted before March 31, 1970, to Professor T. Koopmans, Executive Director Summer Program, Faculty of Law, Juridisch Studiecentrum «Gravensteen», Pieterskerkhof 6, Leyden, Netherlands.

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift voor Gemeenterecht, jg. 1969 - nr. 11.

Gemeentewerken. — Aanbestedingen. — Benoëmingen. — Brandweer. — Intercommunalen. — Medisch schooltoezicht. — Gemeentesecretaris. — Commissie van Openbare Onderstand. — Onverenigbaarheden. — Gemeentepersoneel. — Gemeentepolitie.

Tijdschrift voor Sociale Wetenschappen, jg. 1969 - nr. 4.

Morse D.R., The contribution of the I.L.O. to the Second Development Decade: elaborating and implementing a World Employment Program. — Tinbergen J., Het te verwachten tekort aan werkgelegenheid in de periode 1970-1980 en enkele mogelijkheden om er in te voorzien. — Blandy R. and Maton J., The sectoral distribution of employment and the level of economic development. — Emmery L., Occupational and educational structures of the labour force and levels of economic development. Some international evidence. — Eriksson J.R., Wage policy and economic development in Latin American countries. — Van Ryckegem W., An econometric model of minimum wages and employment in a dual economy: the case of Puerto Rico. — Taira K., Duality, squatters and development. — Dries H., Acculturatie en onderwijsproblematiek.

Nederlands Juristenblad, jg. 1969 - nr. 42.

Van Veen M. Th., Art. 33a Wegenverkeerswet en het meewerken van verdachte. — Van Lingen N., Opus ex Machina II (slot). — Elders J.L.M., Artikel 29 Strafverordering en de verplichte bloedproef. — Smeets J.H., Het recht van vrije keuze van een raadsman. — Wetsontwerp inzake herziening van het echtscheidingsrecht.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie, jg. 1969 - nr. 5065.

Van der Burg V.A.M., De onrechtmatige daad gepleegd in groepsverband (II, slot). — Coebergh H.P.J.M., De ouderlijke boedelverdeling.

Journal des Tribunaux, jg. 1969 - nr. 4680.

Janson E., A propos de la responsabilité du médecin. — Ghilain Ph., Des actes d'appel.

Annales de Droit, jg. 1969 - nr. 3.

Maroy P., L'arrêt de Strasbourg du 23 juillet 1968. — Poupard J. M., L'utilisation d'armes à feu par les membres des forces de police et cas d'attentat à main armée. — Verheyden-Jeanmart N., L'utilisation des briques translucides et la réglementation relative aux jours.

Revue Générale des Assurances et des Responsabilités, jg. 1969 - nr. 11.

Fonteyne J., Le problème des dommages corporels. — Rechtspraak.

Recueil Dalloz Sirey (Parijs), jg. 1969 - nr. 40.

Lyon-Caen G., Une anomalie juridique: le règlement intérieur.

Le Revue Administrative, jg. 1969 - nr. september-oktober.

Fabre F.J., Le rapport annuel de la Cour des Comptes. — Germain L.R.L., Le concept de l'Etat chez Clausewitz. — Thuillier G., La presse administrative en 1868-1869 - II.